

Zavedení a využití profese sociálního pedagoga na školách pohledem pedagogických pracovníků

Marcela Paludová

Bakalářská práce
2024

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií
Ústav pedagogických věd

Akademický rok: 2023/2024

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Marcela Paludová**
Osobní číslo: **H18250**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**
Forma studia: **Kombinovaná**
Téma práce: **Zavedení a využití profese sociálního pedagoga na školách pohledem pedagogických pracovníků**

Zásady pro vypracování

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.
Vymezení terminologie a teoretických východisek z oblasti legislativy, školního poradenství a profesiogramu sociálního pedagoga.
Příprava metodiky empirické části, zpracování projektu výzkumu a stanovení výzkumného problému.
Realizace kvantitativního výzkumu formou dotazníku.
Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.
Prezentace výsledku výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

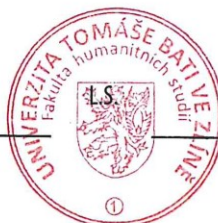
- CHRÁSKA, Miroslav, 2016. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-5326-3.
- JEDLIČKA, Richard, 2015. *Poruchy socializace u dětí a dospívajících: prevence životních selhání a krizová intervence*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-5447-5.
- KNOTOVÁ, Dana, 2014. *Školní poradenství*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-4502-2.
- KRAUS, Blahoslav, 2014. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0643-9.
- PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ, 2009. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-647-6.

Vedoucí bakalářské práce: **PhDr. Hana Včelařová, Ph.D.**
Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce: **10. ledna 2024**
Termín odevzdání bakalářské práce: **26. dubna 2024**

Mgr. Libor Marek, Ph.D.
děkan

doc. Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

Ve Zlíně dne 10. ledna 2024

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci – nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval(a) samostatně a použitou literaturu jsem citoval(a). V případě publikace výsledků budu uveden(a) jako spoluautor.

Ve Zlíně .....

.....

---

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevýdělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě

pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Bakalářská práce s názvem *Zavedení a využití profese sociálního pedagoga na školách pohledem pedagogických pracovníků* si klade za cíl zjistit názor pedagogů na zavedení a možnost využití profese sociálního pedagoga na školách. K dalším výzkumným cílům patřilo zjistit současnou situaci výchovných problémů na školách, znalost pedagogů v oblasti profese sociálního pedagoga a názor na spolupráci s rodinou a školou. Byly též formulovány hypotézy, které se věnovaly zjištění faktorů ovlivňujících názor pedagogů do škol. Výzkum byl proveden kvantitativní metodou pomocí dotazníkového šetření. Respondenty jsou pedagogičtí pracovníci základních a středních škol Jihomoravského kraje.

Klíčová slova: činnosti, kompetence, pedagogičtí pracovníci, socializace, sociální pedagog, škola, školní poradenství

ABSTRACT

The bachelor thesis entitled "Implementation and Utilization of the Social Pedagogue Profession in Schools from the Point of view of Educators" aims to find out educators' opinions on the implementation and potential utilization of the social pedagogue profession in schools. Other research objectives include identifying the current situation of educational problems in schools, educators' knowledge of the social pedagogue profession, and their opinion on its cooperation with families and schools. Hypotheses were also formulated to determine factors influencing educators' opinions in schools. The research was conducted using a quantitative method using a questionnaire survey. The respondents were teaching staff from primary and secondary schools in the South Moravian Region.

Keywords: activities, competencies, pedagogical staff, socialization, social pedagogue, school, scholastic consultancy

Velké poděkování patří vedoucí bakalářské práce paní PhDr. Haně Včelařové, Ph.D. Chci Vám moc poděkovat za odbornou pomoc, cenné rady, ale hlavně za velkou trpělivost, vstřícnost a ochotu při vedení mé bakalářské práce. Děkuji svým dcerám za podporu po dobu celého studia a v neposlední řadě bych ráda poděkovala všem pedagogickým pracovníkům, kteří byli součástí mého výzkumu.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Obsah

ÚVOD	9
I.TEORETICKÁ ČÁST.....	11
1 SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA	12
1.1 PRŮŘEZ HISTORIÍ SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKY	13
2 SOCIÁLNÍ PEDAGOG	17
2.1 OSOBNOSTNÍ A PROFESNÍ KOMPETENCE SOCIÁLNÍHO PEDAGOGA.....	17
2.2 ZAVEDENÍ A PŘÍNOS SOCIÁLNÍHO PEDAGOGA DO ŠKOL.....	19
2.3 NÁPLŇ PRÁCE SOCIÁLNÍHO PEDAGOGA NA ŠKOLÁCH	20
2.4 LEGISLATIVNÍ VYMEZENÍ SOCIÁLNÍHO PEDAGOGA NA ŠKOLÁCH V ČR.....	23
3 ŠKOLA JAKO SOCIALIZAČNÍ INSTITUCE.....	25
3.1 RODINA JAKO VÝZNAMNÝ SOCIALIZAČNÍ ČINITEL.....	25
3.2 ŠKOLA JAKO SOCIALIZAČNÍ ČINITEL.....	27
3.3 PEDAGOGIČTÍ PRACOVNÍCI.....	29
3.4 ŠKOLNÍ PORADENSTVÍ.....	32
II.PRAKTICKÁ ČÁST	35
4 DEASING VÝZKUMU	36
4.1 ZDŮVODNĚNÍ VOLBY TÉMATU A JEHO PŘÍNOS	36
4.2 VÝZKUMNÉ OTÁZKY A CÍLE	37
4.3 VÝZKUMNÝ SOUBOR.....	38
4.4 VÝZKUMNÁ METODA A VÝZKUMNÝ NÁSTROJ	39
4.5 SBĚR DAT	40
5 ZPŮSOB ZPRACOVÁNÍ A ANALÝZA DAT	41
6 ZÁVĚREČNÉ SHRNUÍ DAT	71
ZÁVĚR.....	77
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	79
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLU A ZKRATEK.....	82
SEZNAM GRAFŮ	83
SEZNAM TABULEK	84
SEZNAM PŘÍLOH	85

ÚVOD

Pro svoji bakalářskou práci jsem si zvolila téma: Zavedení a využití profese sociálního pedagoga na školách pohledem pedagogických pracovníků. Jako studentku oboru Sociální pedagogiky na vysoké škole je zřejmé, že mě zajímá uplatnění sociálních pedagogů po ukončení studia, a to konkrétně v oblasti školství. V současné době pracuji na pozici vychovatelky ve školní družině na základní škole a všímám si, že na prohlubující se sociální, politické a ekonomické problémy v dnešní společnosti doplácejí právě děti. Díky stále rostoucí rozvodovosti a přibývajících rodin, které neplní svoji funkci, dochází k nevhodné výchově dětí a tím i k nedostatku podpory, porozumění a lásky. Nastává doba, kdy rodiče nevychovávat své děti, ale děti vychovávají své rodiče a nejsou tak schopni uznávat autoritu a ctít pravidla, která jsou daná společností. Narůstá počet žáků s výchovnými problémy a rizikovým chováním. Přibývá dětí, které jsou ohroženy školním neúspěchem, ze socioekonomicky znevýhodněného prostředí a také které mají problémy se socializací s vrstevníky. Myslím si, že na školách chybí profese jako je sociální pedagog, který by se mohl zaměřit na sociální a výchovné aspekty a mohl by pracovat jak s žáky, studenty tak s rodiči. Jako budoucího sociálního pedagoga mě nenechávají tyto okolnosti vůbec v klidu a ráda bych touto cestou poukázala, že zavedením sociálních pedagogů do škol, by se mohla celá situace zlepšit. Již před deseti lety vypracovala Asociace vzdělavatelů v sociální pedagogice návrh na zavedení profese sociálního pedagoga do škol a zařazení mezi pedagogické pracovníky, předložila ho ke schválení do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky, žel zatím bez úspěchu.

Teoretická část bakalářské práce se skládá ze tří kapitol. První kapitola popisuje sociální pedagogiku jako vědní disciplínu a její podkapitola se zabývá průřezem historií sociální pedagogiky. Druhá kapitola je věnovaná sociálnímu pedagogovi a v jejích čtyřech podkapitolách se nejdříve zaměřuji na osobnostní a profesní kompetence sociálního pedagoga, v druhé na zavedení a přínos sociálních pedagogů na školách, třetí podkapitola se zabývá náplní sociálního pedagoga na školách a čtvrtá podkapitola se věnuje legislativě a vymezení sociálního pedagoga v zákonu o pedagogických pracovnících u nás a na Slovensku. Třetí kapitola má název škola jako socializační instituce a ve třech podkapitolách se věnuji významným socializačním činitelům, rodině a škole, pedagogickým pracovníkům a seznamuji se se školním poradenstvím.

V praktické části se již věnuji vlastnímu výzkumu, který je kvantitativního charakteru a byl proveden dotazníkovou metodou. Jako hlavní cíl výzkumu bylo stanoveno zjištění názoru pedagogických pracovníků na zavedení a možnost využití profese na školách. Součástí výzkumu bylo zjistit souhlas nebo nesouhlas s pozicí sociálního pedagoga do jejich školy. Než došlo k samotnému výzkumu musela jsem si vytvořit dílčí výzkumné cíle, dílčí výzkumné otázky a hypotézy. Výběrovým souborem jsou pedagogičtí pracovníci základních a středních škol Jihomoravského kraje. Dotazník vlastní konstrukce byl elektronicky rozeslán na e-mailovou adresu vedení škol s žádostí o vyplnění. Následoval sběr dat, potom došlo k zpracování a analýze dat, následně k jejich shrnutí a byl ukončen závěrem.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA

Sociální pedagogika je poměrně nový vědní obor, který si prošel velmi složitým vývojem a zatím nedošlo k jednotnému vymezení této disciplíny. V České republice (dále pak ČR) je stále ve stádiu rozvoje. Ke jejímu vzniku došlo na základě integrace pedagogiky a sociologie, ale čerpala inspiraci z filozofie, psychologie, medicíny, teorie výchovy, ale i z praktické pomoci druhým. Sociální pedagogika je disciplína, která se díky bouřlivému vývoji ve společnosti, neustálým ekonomickým, sociálním a politickým změnám dostává do popředí zájmu, a to i v České republice. Je považována za multidisciplinární obor, který má poskytnout potřebnou pomoc při řešení závažných výchovných problémů ohroženým, rizikovým jedincům a skupinám, především se sociálně znevýhodněného prostředí. O sociální pedagogice můžeme říci, že má v naší společnosti nezastupitelnou úlohu, hlavně v důsledku nárůstu rizikového chování, které přerůstá v posledních letech v kriminalitu mládeže. (Procházka, 2012)

Předmět sociální pedagogiky chápe mnoho autorů různým způsobem a jinak je chápána u nás v ČR a jinak v různých zemích světa. Z.Bakošová, která se zasazuje o rozvoj sociální pedagogiky na Slovensku, ale i u nás si všímá aktuálnosti sociální pedagogiky a může být podle ní chápána jako:

- 1.Pedagogika prostředí (s cílem objasňovat vztahy výchovy a prostředí)*
- 2.Pedagogika zkoumající otázky výchovy člověka (s cílem zabývat se výchovou a právy na výchovu pro všechny)*
- 3.Pedagogika, která chápe výchovu jako pomoc všem věkovým kategoriím*
- 4.Pedagogika, která se zabývá odchylkami sociálního chování*

(Bakošová, 2008, s.20-21)

Zaměření sociální pedagogiky jako vědní disciplíny můžeme tedy chápat v užším a širším pojetí. V užším pojetí se zaměřuje na skupiny a jedince s rizikovým chováním, kteří mají nepříznivý vliv na chod naší společnosti. Poskytuje se jim výchovná, a především praktická pomoc, která má vést ve výsledku k nápravě a soběstačnosti o svoji osobu. Slovník sociální práce uvádí, že se jedná o odbornou disciplínu, která se zabývá *rozpoznáním sociálních činitelů ohrožující vývoj člověka a uplatňování postupů, jež vyvažují jejich nepříznivé působení.* (Matoušek, 2003, s.210)

Pedagogický slovník a jeho autoři definují sociální pedagogiku jako disciplínu pedagogiky, která podává, pomocnou ruku rodinám, které neplní svoji funkci s problémovými dětmi, rizikovým skupinám mládeže (např. ohrožených závislostí na návykových látkách, jedincům propuštěným z vazby apod.) (Průcha, Walterová, Mareš, 2009)

V širším pojetí se věnuje všem lidem, kteří se ocitají v různých krizových situacích života a poskytuje se jim potřebná pomoc k jejich vyřešení. To nám potvrzuje také publikace Člověk-prostředí-výchova, která popisuje sociální pedagogiku jako transdisciplinární obor, který se vztahuje nejen na osoby ohrožené, deviantní, ale především se zaměřuje na úlohu prostředí ve výchově. Snaha sociální pedagogiky je v tom, že napomáhá, aby život jedince a jeho potřeby byly v souladu s požadavky společnosti. (Kraus, 2008)

Důležité ale je, než dojde k samotné pomoci, abychom člověka přesvědčili, že za svůj život si zodpovídá sám a záleží jen na něm, jestli pomoc přijme nebo ne. Sociální pedagogika se vždy snaží, aby přijala člověka takového, jaký je i s jeho negativními stránkami osobnosti, ale zároveň dokáže vyvýšit jeho kladné vlastnosti a postoje. (Bakošová, 2008)

1.1 Průřez historií sociální pedagogiky

Počátky sociální pedagogiky můžeme datovat až do starého Řecka, kde se zdůrazňovalo, že by se měla výchova podřídit plně zájmu společnosti. Již Platón (427-347 př.n.l.) souhlasil s tímto tvrzením a prohlašoval, že výchova dítěte je započata jeho narozením a v rámci výchovy nemá být rozmazlováno a do určitého věku dítěte je vhodná výchova hrou. V pozdějším věku má být již vedeno k samostatnosti a měla by mu být vštěpována vhodná pravidla, která jsou daná společností. Avšak v této době ještě není žádná zmínka o soucitu a pomoci druhým lidem v nouzi. Člověk by si měl své problémy vyřešit sám a nespolehat na druhé, protože to bylo bráno jako selhání a slabost jedince.

Seneca (4 př. n. l.-65 n. l.), římský filozof a politik, měl opačný pohled na tuto problematiku. Podle něj je nutné pomoci při řešení různých sociálních problémů v tehdejší společnosti. Výchova by měla usilovat i o to, aby si lidé byli schopni vzájemně pomáhat a uměli včas podat pomocnou ruku všude tam, kde je to potřeba. Takové jednání považuje za citlivé a moudré pro rozvoj celkové osobnosti jedince, a i pro vzájemné soužití všech lidí a celkové dobro společnosti.

Středověk ovládlo učení a poselství Ježíše Krista. Z jeho učení můžeme zdůraznit, že člověk nemá být soustředěn sám na sebe, jelikož to je Bohu nepřátelské. Učení i život Ježíše Krista

jsou popsány ve čtyřech evangeliích Nového zákona, jež je součástí Bible. Křesťanská víra se šířila velmi rychle a nebylo možné ji zastavit. Ježíšovým poselstvím bylo kromě jiného ukázat lidem, jak se mají k sobě navzájem chovat. Lidé mají být k sobě laskaví, milosrdní, mírní, věrní a mají si odpouštět navzájem. V jejich životě nemá být prostor pro urážky, zlobu, pomlavy, nenávisť, pýchu, sobectví atd. Láska opravdového následování víry v Ježíše Krista je shrnuta do dvou přikázání. První je miluj svého bližního jako sám sebe a druhé miluj svého Boha celým svým srdcem, celou svou duší a celou svou myslí. (Procházka, 2012)

Ve 14-17 století v období humanismu a renesance byl kladen důraz na přirozený rozvoj lidské osobnosti. Inspirací pro sociálně pedagogické myšlení z období humanismu nám může být vzorem učitel národů Jan Ámos Komenský. Zde se opět vracíme k odkazu křesťanství a odkazu Bible. Dává do popředí svého zájmu výchovu a přemýšlí do jaké míry je možné člověka a společnost výchovným působením změnit. Jeho dopověď je následující: *Vždyť Bůh stvořil svět jako dokonalý a člověka k obrazu svému jako v podstatě dobrého. To, že se v praxi setkáváme s mnohými důkazy zkaženosti světa i lidských povah, není důvodem nedokonalé kreativity Stvořitelovy, je to výsledek samostatného lidského činění. Nelze tedy proto čekat, že Bůh znovu zasáhne a věci napraví-odpovědnost za svět, za jeho sociální a mravní vývoj má přeci ten, kdo jej zkažil, jen on jej může napravit. Výchova má tedy vskutku sociální poslání a lidskou podstatu.*“ (Procházka, 2012, s.25)

Jan Ámos Komenský se svým životem, sociálním cítěním a láskou soustředil na myšlenku výchovy a prosazení rovnosti ve vzdělání pro všechny bez rozdílu. Také se zaměřoval na vzájemnou pomoc mezi sebou navzájem a pokojné soužití mezi všemi lidmi, což je i v dnešní době aktuální myšlenkou sociální pedagogiky. (Kraus, 2008)

V historii se již přesuneme do 19.století, která je významná tím, že byla propojována výchova, praktické vzdělávání se sociální prací, což je označováno v sociální pedagogice jako praktický proud. Za jednoho z nejvýznamnějších představitelů praktického proudu a současně je i uváděn jako jeho zakladatel je švýcarský pedagog Johann Heinrich Pestalozzi. Byl znám jeho velkou láskou k dětem, kterým se ve svém životě věnoval. Byl zakladatelem útulku pro sirotky a podstatnou část svého života se zabýval výchovou chudých dětí. Při výchově dbal, aby si děti osvojili základní hodnoty, které vedly k všestrannému rozvoji jejich osobnosti. Uměl sloučit praktickou činnost dětí se školním vyučováním a s náboženskou výchovou. Jeho praktická realizace sociální pedagogiky se dochovala až do

dnes. Jde především o práci vychovatelů opuštěných dětí v dětských domovech a v zařízeních ústavní a ochranné péče. (Procházka, 2012)

Sociální pedagogika má největší tradici v Německu, a za zakladatele teoretického proudu sociální pedagogiky je brán Paul Natorp. Byl přesvědčen, že člověk je trvale spojen se společností a výchova probíhá souběžně s nároky na život v ní. Tím se podle něj může stát svět lepším pro soužití v lidské jednotě. Polsko je dalším státem, kde má sociální pedagogika velkou tradici a za zakladatelku je považována Helena Radlinská. Ta se snažila prosazovat sociální pedagogiku jako vědní disciplínu a vytvořila její koncepci z letitých zkušeností, která se opírala o výchovu jedince v závislosti na prostředí, ve kterém vyrůstá. Pedagog tu hraje velkou roli svým aktivním přístupem a účastí na přetváření tohoto prostředí, *Pedagog, který plánuje určitou výchovnou činnost s konkrétním cílem, musí počítat s vlivy prostředí a přihlížet k jejich působení.*“ (Kraus, 2014, s.12).

Počátky sociální pedagogiky u nás je spojováno se jménem Gustava Adolfa Lindnera, který patří k našim nejvýznamnějším pedagogům a byl prvním profesorem pedagogiky na Karlově univerzitě v Praze. Navazoval na odkaz Pestalozziho a Narpta a souhlasil s jejich přesvědčením o tom, že výchova má vést více ke společenským cílům než k individuálním. Byl zastáncem demokratické výchovy a podle něj má být umožněno vzdělání všem bez rozdílu. Další významnou českou osobností sociální pedagogiky je Arnošt Inocenc Bláha. Jeho dílo Sociologie dětství zkoumá vliv společenského prostředí na vývoj jedince a sociální pedagogika by se měla zabývat nejen výchovou, ale stanovením výchovných cílů. Pro mě je jedna z největších osobností české historie sociální pedagogiky Přemysl Pitter. Věnoval se dětem žijícím ve špatných sociálních poměrech (dětem ulice) v Praze na Žižkově. Pro tyto děti založil v roce 1933 Milíčův dům a stal se jejich učitelem, vychovatelem i kazatelem. Opíral se o křesťanskou víru, dětem projevovat velkou lásku, vše jim láskyplně vysvětloval a byl trpělivý. V období mezi dvěma světovými válkami vystupoval jako ochránce dětí, z nichž nejohroženější skupinou byly židovské děti. Aktivně pomáhal židovským dětem i rodinám již během okupace, nosil jim balíčky. Během okupace se podílel na záchraně dětí z koncentračních táborů, pronajal si zámecké prostory, které sloužily jako ozdravovny. Našli tam útočiště jak děti židovské, tak německé a žily tam ve společné lásce, což do té doby bylo nemyslitelné.

Milan Přádka byl dalším pedagogem, který se hlásil k sociální pedagogice. Byl vysokoškolským profesorem na brněnské univerzitě a zabýval se sociální pedagogikou a pedagogikou volného času. Psal knihy, které se zabývaly sociální pedagogikou a věnoval se

v nich také problematice zahraniční sociální pedagogiky a informoval o ní. Tvrdil, že sociální pedagogika nemá jednoznačný cíl, jelikož se společenské dění vyvíjí a přiklání se k aktuálním situacím, a to v konkrétním čase a na konkrétním území. (Kraus, 2008)

Na závěr bych ještě ráda uvedla další české pedagogy, kteří se zasloužili o vymezení a rozvoj sociální pedagogiky. Jsou to především O. Baláž, B. Kraus, P. Klíma, J. Koťa, a další. Ještě stojí za uvedení, že O. Baláž vymezil sociální pedagogiku jako sociální pedagogickou disciplínu. (Kraus, 2008)

2 SOCIÁLNÍ PEDAGOG

Sociální pedagog je vysokoškolsky vzdělaný odborník. Profese sociálního pedagoga je propojena s různými vědními obory a jeho náplň práce se může podobat práci psychologa, sociálního pracovníka i učitele. I přesto, v současné době není profese sociálního pedagoga ukotvena v zákoně o pedagogických pracovnících a sociální pedagog není definován jako pedagogický pracovník. Nejvíce si je podobná profese sociálního pedagoga s profesí sociálního pracovníka, a to by umožnilo velké uplatnění ve školství. Mohl by propojovat školu s různými orgány (např. s policií a OSPODEM) a působit jako mediátor mezi školou, rodinou, samotnými žáky, studenty i pedagogy.

Definice sociálního pedagoga však byla zveřejněna na konferenci Sociální pedagog, která se konala v Bratislavě v roce 2004. *Sociální pedagog je odborník, který je teoreticky i prakticky připraven ve vysokoškolském – magisterském studiu oboru pedagogika, filozofického, pedagogického či sociálního zaměření (předtím ve specializaci, zaměření sociální pedagogika) na sociálně výchovnou činnost. Je odborníkem, jehož všeobecné kompetence spočívají v pomoci a podpoře dětem, mládeži i dospělým (sociální andragogika) v situacích vyrovnávání deficitu socializace a hledání možností zlepšení kvality života prostřednictvím výchovy, vzdělávání a poradenství.* (Bakošová, 2008, s.191-192)

Můžeme říci, že hlavní pole působnosti sociálního pedagoga spočívá v praktické sociálně výchovné, vzdělávací, poradenské či preventivní činnosti. Mezi dvě hlavní funkce sociálního pedagoga patří funkce integrační a rozvojová. Integrační pomoc poskytuje sociální pedagog lidem, kteří se ocitnou ve složité životní situaci nebo v ohrožení a potřebují odbornou pomoc nebo psychickou a sociální podporu. Rozvojová funkce není zaměřena na určité činnosti pomocí, ale je zaměřena především na primární prevenci. (Procházka,2012)

2.1 Osobnostní a profesní kompetence sociálního pedagoga

Každá profese má svá specifika a jinak tomu není ani u profese sociálního pedagoga. Zaměstnání jako sociální pedagog nemůže dělat každý. Pro výkon této profese musí mít člověk určité předpoklady, a to se týká jak fyzické, tak psychické oblasti. Sociální pedagog by měl mít všeobecný rozhled a disponovat znalostmi z pedagogiky, výchovy, psychologie, sociologie, filozofie, práva, andragogiky, sociální práce, politologie, teologie a též ovládat základy managementu. Znalosti z medicíny umožní sociálnímu pedagogovi se podívat na biologickou stránku člověka, která je důležitá k biologickému pochopení aspektů výchovy, ale také pro další zvolené postupy ve výchovné činnosti. Sociální pedagog při svém výkonu

práce, často spolupracuje s odborníky z medicínských disciplín jako je psychiatrie, neurologie, geriatric a dalších. (Kraus, 2008)

Sociální pedagog musí mít znalosti z vědního oboru etopedie, který je úzce propojen se sociální pedagogikou a věnuje se především převýchovou narušené mládeže v zařízeních ústavní a ochranné výchovy. V dnešní době sociální pedagog nachází uplatnění při začleňování dětí s různým zdravotním postižením do běžných škol a k tomu je nutná spolupráce se speciálním pedagogem. (Průcha, Walterová, Mareš, 2009)

Profesi sociálního pedagoga lze řadit do pomáhajících profesí, které se obecně zaměřují na pomoc druhým lidem. Proto musí být sociální pedagog vybaven specifickými charakteristickými vlastnostmi a kompetencemi. Sociální pedagog vyniká svoji přirozenou autoritou, projevuje aktivní zájem o každého člověka, je schopný spolupracovat a řešit problémy s velkým nasazením. Je flexibilní to znamená, že má okamžitou schopnost reagovat na vzniklou situaci a navrhnout její řešení. Umí projevovat respekt a úctu, empatii-vcítit se do pocitu a jednání druhé osoby. K dalším rysům sociálního pedagoga patří velká trpělivost, kreativita, porozumění, kritické myšlení a komunikativnost. (Procházka, 2012)

Komunikace je pro profesi sociálního pedagoga jeden z nejdůležitějších nástrojů. Na komunikaci se můžeme všeobecně dívat jako na sdělování určitých našich myšlenek, pocitů a informací druhým lidem. (Průcha, Walterová, Mareš, 2009)

Pro sociálního pedagoga je důležitá sociální komunikace verbální, která probíhá při setkání buď tváří v tvář nebo pomocí prostředníka a jde o citlivé sdělení různých dojmů, návrhů, které vede k úspěšnému vyřešení jakékoliv situace nebo k povzbuzení pro další motivaci života jedince. Při předávání komunikace pomocí slov si sociální pedagog dává hodně záležet i na zabarvení hlasu. Pro práci sociálního pedagoga může být velmi důležitá i neverbální komunikace (výraz tváře, postoj, gesta, mimika, pohled do očí nebo pohyby rukou).

K dalším přednostem sociálního pedagoga patří asertivní komunikace a chování. Asertivitou je myšlena schopnost člověka umět prosadit a obhájit své názory, pocity, názory, a přitom dokázat naslouchat a respektovat zájmy druhých. (Hartl, Hartlová, 2000)

Asertivní chování je sociálnímu pedagogovi vlastní. Je pozorný k sobě i k lidem, čestný, přímý a sebevědomý. Aktivně vstupuje do různých životních i osobních situací, umí rozpoznat hlavní problém, kterému věnuje svoji pozornost. Vše zmíněné můžeme zařadit k sociálním dovednostem, které jsou důležité pro motivaci lidí k životním i k vlastním cílům,

k navazování vztahů a při řešení potíží v mezilidských vztazích. Sociální dovednost je definována jako: *Způsobilost člověka řídit průběh sociální interakce v souladu s vlastními cíli a jsou součástí životních dovedností*“ (Matoušek, 2003, s.207)

Sociální pedagog je odborníkem, který využívá všechny tyto své přednosti a kompetence k pomoci druhým a měl by jít příkladem svým slušným a bezúhonným jednáním. (Procházka,2012)

2.2 Zavedení a přínos sociálního pedagoga do škol

Škola je institucí, kde žáci a studenti tráví převážnou část svého života. Kromě vzdělávání tu navazují přátelské vztahy se svými spolužáky a vrstevníky, učí se je respektovat a vycházet s nimi. To není vůbec jednoduché, protože každý z nich je osobnost s různým charakterem a vlastnostmi. Žáci a studenti pocházejí z různých rodin s odlišným zázemím. Jedni žijí v harmonické rodině plné lásky, s dobrým ekonomickým zajištěním, oproti druhým dětem, které strádají jak po stránce sociální, tak po stránce ekonomické. Existují rodiny, které neplní svoji funkci, jde o rodiny neúplné, kde ve většině z nich trpí děti pocitem smutku a beznaděje, a to může mít vliv na utváření jejich vztahů ke svým vrstevníkům ve škole a vést až ke vzniku rizikového chování. (Jedlička, 2015)

Vliv na socializaci měla i nedávná pandemie covid-19, kdy po dlouhodobé distanční výuce docházelo k problémům se socializací a tím i k nárůstu psychických problémů, depresí a byla nutná častější návštěva u odborných lékařů. Díky válečnému konfliktu na Ukrajině se stala Česká republika domovem pro mnohé ukrajinské rodiny s dětmi. Pro jejich děti bylo nutné zajistit vzdělávání na našich školách, které bylo spojeno s odstraněním jazykové bariery a začleněním mezi ostatní děti.

Již z uvedených skutečností je vidět, že na školu je v současné době kladeno hodně povinností, k nimž patří nejen vzdělávání, výchova, preventivní a poradenská činnost, ale zejména zabezpečení zdravého prostředí pro naše děti. Odborníkem, který by se mohl svými vědomostmi, charakterem a včasnou intervencí podílet na zamezení vzniku různých problémových i výchovných situací na školách je sociální pedagog. Jeho snahou je svým přístupem pozitivně ovlivnit psychosociální rovnováhu každého jedince. (Jedlička, 2015) Bohužel profese sociálního pedagoga prozatím na našich školách chybí.

Argumenty, kterými jsou udávány parametry pro působení sociálního pedagoga na školách jsou:

Sociální pedagog je dostatečně edukován v oblasti sociálního prostředí a mechanismech vlivu sociálního prostředí na jednotlivce. Je schopný zvládat dynamiku různých sociálních skupin, rozpoznat rizika v potenciálních sociálních vztazích, vyzná se v oblasti etiologie ohrožení dětí a mládeže, a především je schopný předcházet negativnímu vlivu sociálního prostředí na jednotlivce. Sociální pedagog exceluje v metodách ovlivňování prostředí sociálními mechanismy, čímž jsou myšleny stimulační otevřené dvoustranné komunikace a budování rovnocenných kultur. Spolupracuje s rodinou, a právě díky tomu a propojení mimoškolního a školního prostředí je schopen dosáhnout příslušného řešení. (Klein, Rosinský, 2010)

2.3 Náplň práce sociálního pedagoga na školách

Práce sociálního pedagoga je rozmanitá. Díky již uvedeným skutečnostem o odbornosti a kvalitách této profese můžeme vytvořit všeobecnou náplň sociálního pedagoga na našich školách. Co se týče školství jeho pomoc může spočívat v podpoře žáků a studentů ze sociálně znevýhodněného prostředí a také by se jeho pomoc měla zaměřovat na každého žáka, či studenta, který ji potřebuje. Podílet se může na utváření úspěšné socializace mezi žáky, studenty, při které dochází k vzájemné spolupráci, navazování vztahů mezi sebou, utužování třídních kolektivů, komunikaci a k pozitivnímu řešení problémů. K tomu je zapotřebí, aby měl sociální pedagog vysokou úroveň socializace spojenou s porozuměním a uměním naslouchat, aby k němu žáci a studenti přistupovali s absolutní důvěrou. (Procházka, 2012)

Významnou roli by mohl mít ve školním poradenství, kde se jeho profesionalita může podílet na zamezení sociálně pedagogických jevů, a to zejména v prevenci (vytváření preventivních programů) a dále se věnovat žákům, studentům s rizikovým chováním a poruchami chování. Jeho profesní zkušenosti mohou též propojovat spolupráci mezi orgány, které se věnují ohroženým žákům a mít funkci mediátora mezi rodinou a školou. Poskytovat žákům, studentům a jejich rodičům prvky sociálního poradenství. být podporou pedagogických pracovníků. Sociální pedagog by měl být využíván na školách jako profesionální pracovník na sociálně výchovnou činnost. Má být žákům a studentům sociální oporou při řešení krizových životních situací, poskytnout jim potřebnou pomoc. (Kraus, 2008)

Sociální oporu obecně popisuje pedagogický slovník jako pomoc, která je směřována druhými lidmi k člověku v tíživé situaci za účelem jejího zvládnutí. (Průcha, Walterová, Mareš, 2009)

Typy sociální pomoci:

nabízená – ten, kdo může pomoci dává na srozuměnou, že je připraven zasáhnout a vyřešit danou situaci,

vyhledávaná – ten kdo potřebuje pomoci si o pomoc dokáže říct sám,

poskytovaná – poskytovatel již na nic nečeká, ale hned zasahuje a jedná. (Mareš, 2003)

Z. Bakošová se ve své knize s názvem, Sociální pedagogika jako životná pomoc zamýšlí nad působením sociálního pedagoga na školách i jeho možné náplně práce, kterou shrnuje do níže uvedených oblastí:

Zajistit ve škole solidaritu se žáky, kteří jsou na okraji pozornosti.

Podporovat autoritu učitelů.

Posilovat demokracii ve škole a třídách.

Zaručit ochranu před masmediálním násilím.

Zajistit dozor ve škole.

Pracovat s agresory.

Pracovat s oběťmi šikany a násilí.

Analyzovat spolu se žáky případy šikany

Koordinovat a řídit práci s rodiči.

Koordinovat a řídit spolupráci s policií, sociálními pracovníky, psychology, lékaři apod.

(Bakošová, 2008)

Zavedení a návrh činností sociálního pedagoga na základních školách podle Asociace pedagogů

Zda sociální pedagog bude na školách působit, záleží na iniciativě ředitele školy. K zřízení této pozice na školách je potřeba mít finanční prostředky, které je nutné zajistit pomocí podpory zřizovatele školy nebo z vlastních zdrojů. Ředitelům zatím nic jiného nezbyvá, jelikož pozice sociálního pedagoga není prozatím legislativně ukotvena v zákonu o pedagogických pracovnících.

Přímým nadřízeným sociálního pedagoga je ředitel školy a také je zodpovědný za kontrolu jeho práce. Vytváří a definuje jeho kompetence a seznamuje s nimi ostatní pedagogické pracovníky na škole. Tyto pracovní činnosti jsou navrženy jednak k odborným pedagogům školního poradenství, tak k ostatním pedagogickým pracovníkům, ale i ke vztahu k žákům a rodičům. Klíčové pro spolupráci sociálního pedagoga s ostatními pedagogy je, aby role sociálního pedagoga na škole byla brána za přínosnou a ne zbytečnou. V dnešní době je nakládáno na profesi pedagoga mnoho povinností, které přesahují jeho časové možnosti. Sociální pedagog může usnadnit práci učitelům při řešení sociálního fungování žáků, při řešení problémů s jejich rizikovým chováním, vztahových problémů a komunikaci s okolím, jelikož je k tomu kompetentní osobou. Sociální pedagog se věnuje především práci s klimatem školy a třídy, diagnostice a poradenství. Tímto může přispívat k lepším studijním výsledkům žáků, socializaci a k celkové spolupráci mezi žáky a pedagogy. Je podporou učitelům při prevenci a řešení rizikového chování u žáků, pomáhá při komunikaci s žáky v tíživé rodinné situaci, je prostředníkem v komunikaci s rodiči, OSPODEM i policií ČR. Podílí se na vzdělávání a realizaci programů pro učitele. (AVSP, ©2020)

Sociální pedagog ve vztahu k žákům

Práci sociálního pedagoga k žákům můžeme označit za stěžejní. Asociace pedagogů uvádí, že vzhledem k žákům můžeme rozdělit práci sociálního pedagoga na práci s jednotlivcem, skupinou žáků nebo s celou třídou. Jde o preventivní a sociálně výchovnou činnost, krizovou intervenci, která svými kompetencemi nezasahuje do pracovní náplně odborných pedagogů školního poradenství. Při individuální práci věnuje pozornost žákům se sociálně znevýhodněného prostředí. Poskytuje podporu a pomoc dětem z dysfunkčních rodin, těm, kteří procházejí složitým životním obdobím. Další činnost sociálního pedagoga se zaměřuje na socializaci s vrstevníky a napomáhá k nápravě studijních výsledků žáků. S metodikem prevence se podílí na plánování a realizaci preventivních programů, které mají za účel předejít rizikovému chování dětí a mládeže. V rámci krizové intervence přímo na půdě školy (například kdy žák prožívá úzkost, nebezpečí a dochází k prohlubování jeho nepříznivé situace) pomáhá překlenout období krize, přichází s řešením a poskytuje bezpečné zázemí. V případě nutnosti kontaktuje Policii ČR, OSPOD nebo odborného lékaře. (AVSP, ©2020)

Sociální pedagog ve vztahu k rodičům

Sociální pedagog plní funkci mediátora mezi školou a rodiči žáků, a to v případě, že je chování žáka delikventní nebo má nějaké jiné závažné problémy jako je např. (užívání drog, agresivita vůči jiným žákům nebo učitelům, záškoláctví a jiné). Jako primární řešení těchto situací se sociální pedagog snaží využít spolupráce rodičů. V rámci terénní práce, která spočívá v navštěvování žáka v místě jeho bydliště se snaží sociální pedagog komunikovat s rodiči o delikventním chování nebo o jiných problémech, které žáka tíží. Touto primární prevencí založenou na rozhovorech se sociální pedagog snaží, aby se žákovi problémy neprohlubovaly, a naopak se vyřešily. K terénní práci se sociální pedagog přiklání také pokud rodiče se školou nespolupracují, žák má problémy s učením anebo s chováním. Díky navštěvování bydliště žáka má sociální pedagog možnost zmapovat místo, kde vyrůstá a pochopit tak širší souvislosti spojené s jeho výchovou a špatným prospěchem. ASVP zmiňuje, že by sociální pedagog měl být součástí výchovné komise. Znalost rodinného prostředí žáka sociálnímu pedagogovi umožňuje navrhnout vhodné řešení problémů. (ASVP, ©2020)

2.4 Legislativní vymezení sociálního pedagoga na školách v ČR

Asociace vzdělavatelů v sociální pedagogice se již od roku 2014 snažila poukázat na sociálního pedagoga jako na odborníka, který by měl mít status pedagogického pracovníka a měl by být ukotven v zákoně o pedagogických pracovnících č.563/2004 Sb. V říjnu 2022 znovu otevřela Asociace vzdělavatelů v sociální pedagogice problém potřebnosti sociálního pedagoga v českém školství. Poslali otevřený dopis MŠMT k situaci nezařazení sociálního pedagoga do zákona o pedagogických pracovnících č.563/2004 Sb., a apelovali na důvody k zařazení pozice sociálního pedagoga do tohoto zákona a žádají pana ministra, aby podpořil návrh na legislativní ukotvení sociálního pedagoga.

Sociální pedagog patří do škol se statusem pedagogického pracovníka. Komplexita práce sociálního pedagoga ve škole a jeho odbornost odpovídá úrovni jiných odborníků ve škole, kteří jsou všichni vedeni jako pedagogičtí pracovníci. Kurikulum přípravy absolventů oboru je principiálně pedagogické. Neukotvení sociálních pedagogů jako pedagogických pracovníků by vneslo nesyrovost a nevyrovnanost do skladby školního poradenského pracoviště, protože ostatní členové poradenského pracoviště školy jsou pedagogičtí pracovníci (včetně např. školních psychologů). (© ASOCP, 2022)

I přesto není funkce sociálního pedagoga ve školách doposud legislativně ukotvena. Nenajdeme ho ani v zákoně o pedagogických pracovnících zákon č.563/2004 Sb. ani ve

vyhláše o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních č.72/2005 Sb., a taktéž ho nenalezneme ve vyhláše č.27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných. Podle zákona o pedagogických pracovnících č.563/2004 Sb. je možné po vystudování oboru Sociální pedagogika na vysoké škole dle druhého dílu tohoto zákona §16 vykonávat na škole pozici vychovatele a podle § 22 společné ustanovení k odborné kvalifikaci pedagoga volného času a asistenta pedagoga.

Legislativní ukotvení sociálního pedagoga na Slovensku

Chtěla bych se zmínit o pozici sociálního pedagoga na školách na Slovensku. I když historie vývoje sociální pedagogiky je obdobná jako u nás v České republice, má Slovensko náskok v legislativním ukotvením pozice sociálního pedagoga na školách. Profesi sociálního pedagoga na Slovensku upravuje zákon o výchově a vzdělávání č.245/2008 Z. z platným (od 1.9.2008), který řadí sociálního pedagoga mezi složky systému výchovného poradenství a prevence. Z tohoto zákona vyplývá, že sociální pedagog může pracovat v mateřských školách, v základních školách středních školách a ve speciálních výchovných zařízeních. Sociální pedagog je na Slovensku zařazen mezi pomáhající profese. Zákon č.317/2009 Z. z o pedagogických pracovnících a odborných pracovních vymezuje další odborné činnosti sociálního pedagoga. Od 1.9.2019 je aktuálně v platnosti zákon č.138/2019 Z. z v kterém je v paragrafu 27 odstavec 3 vymezena pracovní činnost sociálního pedagoga. Jedná se o preventivní činnost, poradenskou činnost, která je poskytována jak žákům rodičům žáků, tak samotným pedagogům. Poskytuje poradenství žákům, především ze sociálně znevýhodněného prostředí, dále pak s rizikovým chování a žákům v ohrožení. Provádí diagnostiku sociálních vztahů a prostředí, zaměřuje se na preventivní programy a sociálně výchovnou činnost. (Niklová, 2020)

3 ŠKOLA JAKO SOCIALIZAČNÍ INSTITUCE

Kromě rodiny tráví děti podstatnou část svého života ve škole. V současné době v naší společnosti přibývá dětí, z rozvedených nefunkčních rodin nebo ze sociálně znevýhodněných prostředí, a právě rodina a škola by měli být místem, které jim nabídne pocit bezpečného zázemí. Škola má mít funkci vzdělávací a výchovnou, ale zároveň by měla rozvíjet kompetence socializační, osobnostní a komunikativní. V České republice je spíše upřednostňována funkce vzdělávací, zatímco výchovná zůstává v pozadí. Socializace ve školách má nezastupitelnou roli v tom, že ovlivňuje navázání vztahů mezi vrstevníky, rodičů, učitelů a dětí, lidmi k sobě navzájem. (Krejčová, 2011)

Primární socializace probíhá v rodině, sekundární pak probíhá především působením školy a terciální pak po celý život člověka. Jak již bylo zmíněno, důležitou rolí v životě dětí, ale i každého z nás hraje socializace. Socializací je obecně myšlen proces, který začíná narozením jedince a pokračuje celý život až do jeho smrti, děje se v různých socializačních podmínkách nebo situacích a je důležitá pro vzájemnou komunikaci, vztahy a spolupráci. Sociální pedagog by se mohl podílet na socializaci ve školách.

3.1 Rodina jako významný socializační činitel

Pedagogický slovník se dívá na rodinu jako na prostředí, které má zabezpečit zdravý vývoj pro každého jedince tím, že formuje jeho postoje, hodnoty a základy životního stylu. Spolu se školou plní funkci výchovnou a socializační a k dalším funkcím řadíme funkci ekonomickou, sexuálně-regulační, reprodukční. (Průcha, Walterová, Mareš, 2009) Sociální slovník vidí hlavní funkce současné rodiny hlavně ve výchově a v emocionální podpoře. (Matoušek, 2003)

Jak již bylo zmíněno, důležitou rolí v životě dětí, ale i každého z nás hraje socializace. Primární socializace probíhá v rodině a začíná již narozením, kdy si dítě vytváří nejbližší vztah nejdříve k matce a postupně si ho vybuduje k ostatním členům rodiny a blízkému okolí. Rodina má velký význam v oblasti vztahů, materiální a sociálně kulturní. Její funkce je především výchovná, emocionální a ochranná. (Jedlička, 2015)

Rodina trvale ovlivňuje vývoj jedince, vytváří si citové vazby, které mají dlouhodobý vliv a zapisují se trvale do duševního života dítěte. Jedinec si odnáší s sebou do života základní modely chování jako své dispozice či sklony. Zprostředkující funkce rodiny spočívá také

v tom, že si v jejím vztahovém rámci osvojuje základní stupnici hodnot, jejichž prostřednictvím se připravuje na společenský život.“ (Jedlička, 2015, s.35)

Rodina zajišťuje veškeré podmínky pro zdravý vývoj dítěte a jeho osobnosti. Stanovuje jasná pravidla a učí je respektovat a dává tak dítěti základy pro jednání mimo rodinu. Pokud rodina z nějakého důvodu neplní svoji funkci může dojít k problémům, které se mohou projevit při nástupu do školy. Děti mají potíže přizpůsobit se pravidlům dané školním řádem a se socializací s vrstevníky. (Jedlička, 2015)

V období dospívání začínají děti s rodiči trávit méně času, zvláště pak s přechodem na střední školu, která nemusí být v místě bydliště a jsou přes týden ubytovaní na domovech mládeže. Hlavním úkolem dospívání je pomalé odpoutání od rodiny, kdy se vazby k ní uvolňují a dochází k osamostatňování i přesto by měla rodina plnit svoji funkci. Dospívání je přechodovým obdobím mezi dětstvím a dospělostí a je nutný jak ze strany rodičů, tak pedagogů specifický přístup. Bohužel někteří rodiče nejen ve věku dospívání, ale i podstatně dříve nejsou schopni reagovat na potřeby svého dítěte, nevychovávali je, nekontrolují je, a to vede k emocionálnímu strádání jejich dětí. (Krejčová, 2011)

V tomto období může docházet k vzdorovitému jednání vůči rodičům, které může vyústit v zájmy o nové věci a zkušenosti, které se mohou stát nebezpečnými a vést až k rizikovému chování. Rodiče v období dospívání musí kolikrát hledat společnou řeč se svými dětmi, jsou nuceni hledat novou podobu vzájemných vztahů. Děti přestávají mít respekt nejen ze svých rodičů, ale i ostatních lidí v jejich okolí a dávají tak najevo nechut' poslouchat a přizpůsobovat se daným pravidlům jak doma, tak ve škole. (Krejčová, 2011)

Rodiče by měli mít neustálou kontrolu nad svými dětmi, a to do období raného dospívání, ale ve středním období by rodiče měli učit své děti větší zodpovědnosti a posledním období dospívání už by mělo docházet k postupnému osamostatňování což nese určitá rizika. Výchova v tomto období je velmi složitá. Výzkum ukázal, že pokud ve výchově, jsou děti jenom pod stálou kontrolou svých rodičů, má to vliv na jejich nízké sebevědomí, jsou méně samostatní a mají tendenci k potlačování svých vlastních názorů a raději se přizpůsobí. Rizikovým navazováním vrstevnických vztahů podléhají dospívající, kteří mají od svých rodičů ve výchově absolutní volnost nebo naopak jsou extrémně vedeni. Naopak děti, kteří mají mezi sebou a rodiči vybudovaný pevný a citový vztah navazují se svými vrstevníky dobré vztahy. Styl výchovy rodičů musíme brát jako jeden z klíčových pro prevenci vzniku různých forem rizikového chování dětí a mládeže. Výchova je tedy velmi důležitá a probíhá celý život. (Krejčová, 2011).

3.2 Škola jako socializační činitel

Pedagogický slovník uvádí, že školou je myšleno místo, kde kromě vzdělávání a výchovy dětí a mládeže dochází k setkávání dětí různých věkových kategorií za účelem jejich rozvoje osobnostního, socializačního a profesionálního, který jim umožní vstoupit samostatně do života ve společnosti, a to jak v oblasti osobní, tak v pracovní. (Průcha, Walterová, Mareš, 2009).

Škola je společenská instituce, která existuje za účelem vzdělávání, výchovy a formování lidské osobnosti, tak aby jejich vědomosti a návyky byly v souladu s normami společnosti. Funkce školy není jen vzdělávací a výchovná, ale také má funkci integrační, ochrannou, selektivní, kvalifikační, resocializační a nápravnou. (Jedlička, 2015)

Škola je prostředím, kde se scházejí děti různých národností, etnických skupin, společenských vrstev, povah a charakterů. Nástup do školy představuje pro některé děti vůbec první zkušenost s přizpůsobováním se pravidlům což je například dodržování školního řádu, plnění úkolů a musí se tak vyrovnávat s nároky učitelů na ně. Škola klade zcela jiné požadavky na dítě než rodina, což pro ně znamená vžít se do nové role žáka. Kromě vzdělávání, výchovy, formování osobnosti si žáci ve svých třídách osvojují prvky socializace. Škola je prostředím, kde socializace probíhá cíleně, dlouhodobě a systematicky. (Jedlička, Kořa, Slavík, 2018)

K úspěšné socializaci je potřeba zvládnutí sociálních dovedností, které můžeme obecně vymezit jako *učení získané předpoklady pro adekvátní sociální interakci a komunikaci*. (Gillernová, Krejčová a kol., 2012, s.33)

Právě škola je místem, kde mají za úkol rozvíjet a zároveň posilovat u žáků a studentů sociální dovednosti. Obecně mezi ně můžeme zařadit navázání přátelských vztahů, dovednost spolupráce, umět řešit konflikty a spory, umět se vzájemně respektovat a upřednostnit potřeby druhého před vlastními a jiné. S postupným vývojem věku dochází u dětí a dospívajících k určitým projevům chování, které formují jejich sociální dovednosti a umění je využít v konkrétních situacích. Jiné měřítko a nároky bude mít učitel na zvládnutí a používání sociálních dovedností u žáků nižšího věku, jiné u dospívajících a studentů středních škol. Totéž můžeme říci o vrstevnických skupinách rozličného věku, kde až tak nejde o zvládnutí těchto dovedností, ale jde tu především o vzbuzení pozornosti vrstevníků, oblíbenost, přátelství, řešení aktuálního dění u nich samotných a jiné. Jde tedy spíše o

oceňování konkrétních dovedností vrstevníků mezi sebou a může jít i chování, které nemusí nutně podléhat normě, ale vede k úspěchu uvnitř vrstevnické skupiny. (Krejčová, 2011)

Pro naplnění sociálního života každého jedince je nutnost zvládnutí sociální dovednosti spolupráce s okolím a komunikace, která má vliv na rozvoj lidské psychiky. Ve školním prostředí i jednotlivých třídách napomáhá komunikace k pozitivnímu rozvíjení a vytváření emočního i sociálního klimatu. Navíc vzájemná a efektivní komunikace mezi žáky, studenty a učiteli napomáhá vyhnout se zbytečným konfliktům a nedorozuměním ve školním prostředí. (Krejčová, 2011)

K úspěšné socializaci ve školách je důležité dohlížet na budování a navazování přátelských vztahů ve školních třídách a zároveň dbát na usměrňování negativních vlivů, které by mohly ohrožovat jejich rozvíjení. Je též namístě vytvořit vhodné formy chování, které jsou potřeba dodržovat. Ve vrstevnických skupinách dospívajících je potřeba dbát o to, aby byly schopni odolávat nežádoucímu chování svých kamarádů a uměli včas opustit tuto skupinu, která by měla na ně ohrožující vliv. (Krejčová, 2011)

Jak už bylo zmíněno pro socializaci ve škole hraje školní třída důležitou roli i v rámci dlouhodobého působení spolužáků, učitelů po dobu školní docházky. Vrstevnické vztahy ve školní třídě:

- *prohlubují a strukturují sociální zkušenost, s jejich pomocí se rozvíjejí mezilidské interakce a vztahy*
- *formují a rozvíjejí dovednosti, návyky, postoje, které se projevují v reálném životě jedince, vrstevnické vztahy ve škole představují cvičné pole pro způsoby chování žáka*
- *mají „moc“ působit výchovně, záleží však na učiteli, jak dovede využít působení celé vrstevnické skupiny pro edukační cíle (například skupinové vyučování)*
- *rozvíjení sociální stránky osobností (empatií, komunikaci, kooperaci atd).*

(Gillernová, Krejčová et., 2012, s.25)

3.3 Pedagogičtí pracovníci

V této kapitole bych se ráda zaměřila na pedagogické pracovníky, kteří se podílejí na vzdělávání a výchově našich dětí. Zejména v posledních letech jsou na učitele kladeny vysoké nároky. Mezi hlavní úkoly školy, tedy pedagogických pracovníků, není jenom předávání vědomostí a různých poznatků vhodnými metodami, ale i rozvoj sociálních schopností a dovedností žáků či studentů. Je to nelehké poslání, které stojí pedagogy obrovské úsilí a každodenní snahu vytvářet bezpečné prostředí pro žáky a studenty všech věkových kategorií na našich školách. Takovým odborníkem a pedagogem by mohl být i sociální pedagog. (Jedlička, Kořa, Slavík, 2018)

Mezi pedagogy různých typů škol a školských zařízení, kteří vykonávají pedagogickou a výchovnou činnost ve prospěch našich dětí jsou nejen učitelé, ale patří k nim též asistenti pedagoga, vychovatelé ve školních družinách a odborní pedagogové školního poradenství (metodik prevence, výchovný poradce, speciální pedagog a školní psycholog) Podle zákona o pedagogických pracovních č.563/2004 Sb. Pedagogickým pracovníkem je ten, *kdo koná přímou vyučovací, přímou výchovnou, přímou speciálně-pedagogickou nebo přímou pedagogicko-psychologickou činnost přímým působením na vzdělávaného, kterým uskutečňuje výchovu a vzdělávání na základě zvláštního právního předpisu; je zaměstnancem právnické osoby, která vykonává činnost školy, nebo zaměstnancem státu, nebo ředitelem školy, není-li k právnické osobě vykonávající činnost školy v pracovněprávním vztahu nebo není-li zaměstnancem státu. Pedagogickým pracovníkem je též zaměstnanec, který vykonává přímou pedagogickou činnost v zařízeních sociálních služeb.*

Učitel

Práci učitele má všestranný charakter, záleží na jeho profesní odbornosti, ale také na lidském přístupu ke každému jednotlivci i samotné třídě. K profesním předpokladům každého učitele patří ovládat základní znalosti především z pedagogiky, která mu pomáhá, jak správně učit. Filozofické znalosti mu umožňují mít všeobecný přehled politického dění v dané společnosti, pro kterou vzdělává a vychovává své žáky i studenty. Psychologie jim slouží poznávat psychické a osobností projevy jak žáků, tak studentů v procesu vzdělávání a výchovy, případně na ně reagovat vhodným způsobem. (Jedlička, Kořa, Slavík, 2018)

Učitel by měl disponovat sociálními dovednostmi a schopnostmi, které využívá na rozvíjení vztahů se svými žáky nebo studenty. Tyto dovednosti mu umožňují včas zaznamenat u

jednotlivých žáků změny, které mohou ovlivňovat jejich chování a reagovat tak na ně pomocí a podporou. Empatie u učitelů je jedna z nejdůležitějších vlastností, která mu umožňuje se vcítit do druhého a projevit porozumění v každé situaci. Učitel přispívá k vytváření pozitivního klimatu ve třídách. Úspěšná spolupráce mezi žáky a učiteli je závislá na komunikativních schopnostech učitele, jeho schopnosti naslouchat, povzbuzovat a motivovat. Učitel dbá ve školním prostředí na celkový rozvoj osobnosti žáka a na jeho úspěšnou socializaci s vrstevníky. (Gillernová, Krejčová a kol., 2012)

Pedagogický slovník se zmiňuje o učiteli jako o osobě, který ve škole zabezpečuje vzdělávání žáků, studentů, což znamená především předávání poznatků a vědomostí žákům. Jde o profesionálně kvalifikovaného pedagogického pracovníka, který je zodpovědný za přípravu, řízení, organizaci a výsledky tohoto procesu. Učitel organizuje a koordinuje činnosti žáků, ale zaměřuje se na utváření zdravého sociálního prostředí ve škole. Roste význam sociálních rolí učitele v interakci s žáky, rodiči a ostatními učiteli. Jsou zde zdůrazněny jeho subjektivě – objektivní role ve vzájemném působení se žáky a prostředím. Každý učitel má předepsanou svoji odbornou kvalifikaci, která souvisí se stupněm a typem škol. (Průcha, Walterová, Mareš)

Asistent pedagoga

O profesi asistenta pedagoga na našich školách můžeme říct, že je poměrně nová a slouží k pomoci při vzdělávání žáků se speciálními potřebami. Asistent pracuje podle pokynů třídního učitele, individuálního vzdělávacího plánu a úzce spolupracuje s odbornými pracovníky školy mezi které patří: výchovný poradce, speciální pedagog a školní psycholog. Práce asistenta je náročná, jelikož se během svého působení na školách setkává s dětmi různých diagnóz, se kterými by měl být obeznámen a znát jakým způsobem se mohou projevit a podle toho zvolit vhodný přístup při každodenní práci ve školním prostředí. Asistent pedagoga musí splňovat kvalifikační předpoklady, které jsou dané v zákonu o pedagogických pracovních a je důležité podotknout, že pro vykonávání této profese je nutné si neustále doplňovat vzdělání. V rámci etických pravidel by asistent pedagoga měl přistupovat ke každému jedinci stejně a jednat vždy v souladu s jejich zájmy. Dohlíží na seberealizaci každého jedince a dle svých nabytých znalostí a zkušeností pomáhá při jeho rozvoji tak, aby byly zachovány jeho práva. Asistent pedagoga hraje důležitou úlohu při výuce a přípravě na ní a přizpůsobení se školnímu prostředí. Při vzdělávání žáka s těžkým zdravotním postižením pomáhá asistent pedagoga při jeho sebeobsluze nebo pohybu. Asistent pedagoga rozvíjí u těchto žáků sociální dovednosti. Asistent pedagoga se společně

s učitelem podílí na úspěšném zařazení mezi své vrstevníky a dbá na to, aby nebyl žák vystaven velké psychické zátěži a ponížení od svých spolužáků. Aby spolupráce žáků se vzdělávacími potřebami a asistenty pedagoga byla úspěšná, musí mít asistent pedagoga velkou trpělivost a využívat k dorozumívání kvalitní komunikaci. Mezi ním a žákem by mělo dojít k navázání pozitivního vztahu a umět žáka motivovat. V současné době může sociální pedagog na škole vykonávat profesi asistenta pedagoga. (Kendíková, 2016)

Vychovatel

Vychovatel patří k dalším pedagogickým pracovníkům na škole, má nezastupitelné poslání, které spočívá v aktivním a účelném využití volného času dětí mimo vyučování. I ve školní družině dbá vychovatel na rozvíjení osobnosti žáka a podporuje jeho přednosti a talent. Vychovatel v rámci své náplně práce nabízí ve školních družinách pravidelné činnosti, které jsou dány týdenní skladbou zaměstnání a jde o organizované aktivity, které jsou dány ŠVP. Ten má svojí činností navazovat na vzdělávání ve škole a je důležité, aby byl opravdu rámcový a dostatečně přehledný. Vychovatel by měl spolupracovat s třídními učiteli, aby se naplánovaná činnost neopakovala s činnostmi při výuce. Týdenní plánovaná činnost je rozdělena do pěti tematických okruhů, kterými jsou: místo kde žijeme, lidé kolem nás, lidé a čas, rozmanitost přírody a člověk a jeho zdraví. Všechny tyto aktivity mají za cíl rozvíjet a posilovat u dětí kompetence k učení, k řešení problémů, komunikativní kompetence, sociální a interpersonální kompetence, občanské a kompetence k trávení volného času. K dalším činnostem patří příležitostné akce, mezi které můžeme zařadit různé besídky, výlety, divadelní představení. Odpočinkové činnosti ve školní družině zahrnují nejen individuální hry nebo klid po obědě a poslechové činnosti, ale také jde též o aktivní odpočinek při každodenním pobytu venku. K činnostem vychovatelky patří též příprava na vyučování, do kterých jsou zařazovány didaktické hry, různé tematické procházky a další činnosti, které navazují na rozšíření jejich vědomostí. V rámci sociálních dovedností vychovatel učí žáky sebereflexi, vzájemně spolupracovat, respektovat pravidla školní družiny, umět nést zodpovědnost za své chování a projevovat ke svým spolužákům ohleduplnost a citlivost. Vychovatel se společně s žáky podílí na vytváření pozitivního klimatu ve školní družině. Sociální pedagog může být zaměstnán na školách jako vychovatel ve školní družině. (Hájek, 2007)

3.4 Školní poradenství

Poradenství se postupně rozvíjelo a v roce 1962 byla na základních školách zřízena pozice výchovného poradce, jehož náplní bylo především pomáhat žákům s výběrem povolání, ale zajímal se i o žáky talentované a o žáky s nežádoucím chováním. V rámci změny společenské, ekonomické a politické situace u nás se zvyšují nároky na školy, jako nejdůležitější instituci, která má zabezpečit vzdělání a výchovu dětí a mládeže. Činnost školního poradenství bylo postupně posíleno o pozici metodika prevence a od roku 1990 začínají na základních a středních školách pracují psychologové, kteří přispívají k řešení sociálního života školy a jejich důležitost na školách v posledních letech roste. (Knotová a kol., 2014)

Školní poradenství upravuje vyhláška 72/2005 Sb., kde se můžeme dočíst, že poradenské služby na školách zabezpečuje výchovný poradce se školním metodikem prevence, kteří úzce také spolupracují se všemi pedagogy na škole. Nově je zajišťováno školní poradenství školním speciálním pedagogem a školním psychologem.

Poradenské činnosti školy se zaměřují na:

- *prevenci školní neúspěšnosti*
- *primární prevenci sociálně patologických jevů*
- *kariérové poradenství*
- *odbornou podporu při integraci a vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami*
- *péči o žáky nadané a mimořádně nadané*
- *průběžnou a dlouhodobou péči o žáky s výchovnými či výukovými obtížemi*
- *metodickou podporu pedagogických pracovníků při aplikaci psychologických poznatků a speciálně pedagogických poznatků a dovedností do vzdělávacích činnosti školy* (Kendíková, 2016, s.94)

Výchovný poradce

Dle vyhlášky č.317/2005 Sb., může funkci výchovného poradce vykonávat každý učitel který splňuje kvalifikační předpoklady a do funkce ho jmenuje ředitel školy. (Knotová a kol,2014)

Musíme však zmínit, že výchovný poradce na školách je především učitel a svoji funkci vykonává mimo svoji učitelskou profesi, pro kterou je především na škole určen. Práci

výchovného poradce může vykonávat jen proto, že má snížený úvazek jako učitel. Můžeme si dovolit argumentovat a říci, že právě proto mu nezbyvá příliš mnoho prostoru pro konkrétní práci s žáky například s poruchou chování a dalších žáků, kteří potřebují jeho podporu. Přitom práce výchovného poradce ve školách je velmi důležitá. Výchovný poradce má především koordinovat preventivní a výchovné postupy při práci s žáky s rizikovým chováním a poruchami chování. Dále má v péči žáky ohrožené školním neúspěchem a žáky s problémovou docházkou do školy. Výchovný poradce při řešení závažných situací ve škole úzce spolupracuje s třídními učiteli, zákonnými zástupci žáků, studentů, s orgánem sociálně-právní ochrany dětí, policií, odbornými lékaři a jinými. (Vítková, 2004)

Do další oblasti činností výchovného poradce patří kariérové poradenství, které se věnuje přípravě žáků na jejich budoucí povolání, kdy výchovný poradce zkoumá zájmy jednotlivých žáků pomocí dotazníků a vyhodnocuje je, aby měl přehled o tom, jaké budoucí zaměření žáci preferují, domlouvá žákům informační návštěvu k volbě zaměstnání na úřadech práce. Poskytuje individuální poradenství k volbě povolání, a to jak žákům, tak jejich zákonným zástupcům. Zabezpečuje spolupráci s odbornými pracovišti, které přesahují kompetence školního poradenského pracoviště. Zajišťuje vhodné podmínky pro přijetí žáků se zdravotním postižením a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do školního prostředí a zabývá se zprostředkováním diagnostické a intervenční činnosti pro tyto žáky. V rámci administrativy je nutné shromáždit písemné záznamy a veškeré odborné zprávy žáků, kteří jsou v poradenské péči jak na půdě školy, tak mimo ni. Díky tomu může výchovný poradce navrhnout realizaci výchovných patření. (Kendíková, 2016)

Metodik prevence

Metodika prevence je volen z řad učitelů pedagogického sboru na škole, musí splnit kvalifikaci pro výkon prevence si volí samotní učitelé, musí splňovat kvalifikaci pro výkon funkce školního metodika prevence a jmenuje ho ředitel školy. V minulosti veškeré poradenství vykonával výchovný poradce, ale s nárůstem sociálně patologických jevů a rizikových chování se výkon činností výchovného poradce a školního metodika prevence oddělil a vykonávají ji dva učitelé, kteří spolu úzce spolupracují. Oproti výchovnému poradci nemá učitel, který vykonává tuto funkci nárok na zkrácený učitelský úvazek, jak je tomu u výchovného poradce. a to spatřuji jako nevýhody v době, kdy sociálně patologických jevů přibývá. Za hlavní úkol metodika prevence je považováno vypracování minimálního

preventivního programu školy se zaměřením na primární prevenci rizikového chování, žáků, studentů a koordinace jeho plnění. (Knotová, 2014)

Tak jako u výchovného poradce i školní metodik prevence musí vést písemné záznamy o své činnosti. Podílí se na přípravě podmínek pro žáky se specifickými poruchami chování na škole, úzce spolupracuje s třídními učiteli, tak aby co nejvíce zamezily rozšíření rizikového chování žáků a studentů. Věnuje se žákům s nežádoucím nebo s rizikovým chováním, spolupracuje s odbornými pracovišti a rodinami žáků. Zabezpečuje pravidelné vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti prevence sociálně patologických jevů. (Kendlíková, 2016)

Školní speciální pedagog

Školní speciální pedagog se podílí vytváření dobrých podmínek pro žáky, studenty se speciálními vzdělávacími potřebami, žákům se zdravotním postižením a sociálním znevýhodněním a žákům nadaným ve školním prostředí. Zajišťuje pro tyto žáky různé speciální pomůcky, didaktické materiály na vyučování. Podílí se na poradenské činnosti a zlepšuje se tak spolupráce mezi rodinou a školou. Jeho náplní je též diagnostická, analytická a vyhodnocovací činnost u těchto žáků, pro kterou si musí vést informace o žákovi, včetně jeho rodinné anamnézy. Za základě stanovení hlavních problémů těchto žáků se podílí na sestavení individuálního plánu podpory na škole, je oporou a úzce spolupracuje s asistenty pedagoga a učiteli těchto žáků. Speciální pedagog též vykonává funkci učitele, ve třídách s větším počtem žáků se speciálními potřebami například jde o logopedické třídy na základních školách. (Kendlíková, 2016)

U speciálního pedagoga záleží na jeho profesionalitě, k žákům musí přistupovat s velkou trpělivostí a empatií. Měl by to být člověk emocionálně vyrovnaný, tolerantní, komunikativní a v procesu vzdělávání kreativní. (Knotková a kol., 2014)

Školní psycholog

Školní psychologové jsou na našich školách velmi užiteční, protože se podílejí na zlepšení školního klimatu, Jeho přítomnost má pozitivní vliv na rychlejší vyřešení vzniklých problémů na školách, a to jak v komunikaci se žáky, tak jejich zákonných zástupců. Obvykle se podílí na diagnostických a depistážních činnosti u žáků školy a nabízí jim též konzultační a poradenskou činnost. (Kendlíková, 2016)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 DEASING VÝZKUMU

4.1 Zdůvodnění volby tématu a jeho přínos

Do škol chodí děti za účelem vzdělávání, ale také se od škol očekává, že budou na děti výchovně působit. Můžeme tedy konstatovat, že škola má kromě funkce vzdělávací též funkci výchovnou. Školy navštěvují děti různých povah, typů, národností a každý jedinec si prožívá svůj životní příběh. Posláním škol by měla být především socializace dětí, která je velmi důležitá pro zdravé klima ve třídách a mezi vrstevníky navzájem. Dále by škola měla vytvořit podmínky pro zdravý vývoj dětí, aby bylo možné předejít výchovným problémům. V dnešní době se nedaří problémům úplně předcházet, a proto může docházet k narušení psychosociálního vývoje jedince. Úkolem školy a jejich odborných pracovníků je tedy zabezpečit znovu začlenění jedince do kolektivu. (Jedlička, 2015).

Mezi takové odborníky můžeme zařadit i sociální pedagogy, kteří na našich školách chybí. Asociace sociálních pedagogů a Asociace vzdělavatelů v sociální pedagogice poslali ministru školství otevřený dopis, kde zmiňují důležitost zavedení sociálních pedagogů do škol a jejich ukotvení v legislativě. Poukazují nato, že: *Včasná intervence sociálního pedagoga a spolupráce s rodinou prokazatelně snižují školní neúspěšnost žáka, zabraňují předčasnému ukončení studia, minimalizují záškoláctví a snižují vznik výchovných problémů a rizikového chování žáků.* (© ASOCP, 2022)

Dochází k vzestupu poruch chování u dětí a zde mohu uvést dle internetového zdroje, že v roce 2013 bylo na základních školách 4437 dětí s poruchou chování a minulý rok již 20386. Na středních školách v roce 2013 bylo zjištěno 365 studentů s poruchou chování a minulý rok jich bylo 2521 a nutno podotknout, že počet dětí nijak výrazně nevzrostl. (<https://www.novinky.cz/>)

Podle zprávy ČŠI o rizikovém chování žáků ZŠ a SŠ z roku 2023 byla v posledních třech letech alespoň jednou řešena šikana mezi žáky v 57 % základních škol a 63 % středních škol. S kyberšikanou se potýkalo 21 % ZŠ a 24 % SŠ (<https://www.statistikaamy.cz/>). Až 50 % adolescentů se alespoň jednou zapojí do rizikových aktivit (Sobotková, 2014 in Jedlička, 2015).

Během pandemie covid 19, ale i po jejím skončení byly zaznamenány mezi dětmi a dospívajícími vážné psychické problémy. Došlo k nárůstu depresí, úzkostí, sebepoškození a poruch příjmu potravy. Návrat dětí po ukončené léčbě do škol je velmi náročná vzhledem

k opětovnému začlenění mezi vrstevníky a dále pak i kvůli zvládnutí samotného učiva. Co se týče poruch příjmu potravy chtěla bych uvést, že toto onemocnění se týká každé dvacáté ženy či dívky v ČR. Bohužel toto onemocnění má stoupající tendenci a věková hranice dívek, ale i chlapců se snižuje. (Papežová,2018)

Díky výše uvedenému souhlasím s apelací Asociace sociálních pedagogů na zavedení pozice sociálního pedagoga do škol, s jeho legislativním ukotvení v zákonu o pedagogických pracovnících. To je i důvod, proč jsem si jako téma vybrala **Zavedení a využití sociálního pedagoga na školách pohledem pedagogů**

Přínos mého výzkumu vidím v tom, že bych chtěla potvrdit nebo vyvrátit důležitost zavedení a působení profese sociálního pedagoga na školách pohledem pedagogů, se kterými by úzce spolupracovali. Můj výzkum mohu srovnat s výzkumnou zprávou z roku 2023, o kterou se opět zasadila Asociace sociálních pedagogů. Jedná se o výzkum-Sociální pedagogové v českých školách, kde se výzkumu účastnilo 72 sociálních pedagogů, kteří jsou již zaměstnáni v českých školách. Uvádím hlavní zjištění výzkumu, *91,67 % ředitelek/ředitelů škol považují pozici sociálního pedagoga za velmi přínosnou a pozici podporují*“. Dále bych ještě chtěla uvést postoj kolegů na pozici sociálního pedagoga na školách a jejich spolupráci s ním. 34,72 % vědí co obnáší pozice sociálního pedagoga, spolupracuje 51,39 %. Jsou zde jisté mezery, ale spolupráci se sociálním pedagogem jsou víceméně nakloněni. 4,17 % kolegů na pozici sociálního pedagoga pohlíží skepticky, příliš nespolupracují

(<https://soced.cz/>).

4.2 Výzkumné otázky a cíle

Hlavním výzkumným cílem je zjistit pohled pedagogů na zavedení a možnost využití profese sociálního pedagoga do škol.

Z hlavního výzkumného cíle jsem si zvolila hlavní výzkumnou otázku.

O: Jaká je současná poptávka po profesi sociálních pedagogích na školách pohledem pedagogických pracovníků?

Dílní výzkumné cíle

- 1.Zjistit názor pedagogů na zavedení profese sociálního pedagoga do škol.
- 2.Zjistit současnou situaci výchovných problémů na školách.
- 3.Zjistit informovanost/znalost pedagogů o profesi sociálního pedagoga.

4. Zjistit pohled pedagogů na spolupráci mezi sociálním pedagogem, rodinou a školou.
5. Zjistit, jaké faktory ovlivňují názor pedagogů na zavedení profese sociálního pedagoga do škol.

Dílčí výzkumné otázky

1. Jaká je odezva pedagogů na zavedení profese sociálního pedagoga do škol?
2. Jaké výchovné problémy u žáků a studentů převažují v současné době na školách?
3. Jaká je znalost pedagogů o problematice vymezení profese sociálního pedagoga?
4. Jaký je pohled pedagogů na spolupráci mezi sociálním pedagogem, rodinou a školou?
5. Jaký podíl pedagogů podporuje zavedení pozice sociálního pedagoga na jejich škole?
6. Jaký podíl pedagogů si myslí, že by legislativní ukotvení profese sociálního pedagoga v Zákoně o pedagogických pracovnících urychlilo vytvoření této pozice do škol?

Na základě 5. výzkumného cíle byly formulovány následující hypotézy:

Výzkumná hypotéza 1: Pedagogové 2. stupně více souhlasí se zavedením pozice sociálního pedagoga do jejich školy než pedagogové 1. stupně.

Výzkumná hypotéza 2: Učitelé, kteří se již někdy ve své praxi setkali se sociálním pedagogem, více souhlasí se zavedením pozice sociálního pedagoga do jejich školy než učitelé, kteří se ještě ve své praxi se sociálním pedagogem nesetkali.

4.3 Výzkumný soubor

Základní soubor

Základním souborem budou pedagogové všech základních a středních škol v ČR. Na základních školách je v současné době 73 726 učitelů, 17 190 asistentů pedagoga a na středních školách 42 489 učitelů. (MŠMT 2022/23)

Výběrový soubor

Výběrový soubor budou tvořit pedagogové všech základních a středních škol Jihomoravského kraje. Moje rozhodnutí bylo ovlivněno tím, že žiji a působím ve školství

právě v Jihomoravském kraji. Vynechala jsem ve svém výzkumu konzervatoře, které jsou vymezeny jako samostatný druh školy. Konzervatoře mají specifické podmínky pro přijetí a jinou organizaci vzdělávání.

Podle MŠMT je v Jihomoravském kraji 491 základních škol a 126 škol, které zabezpečují středoškolské vzdělání. V ZŠ je celkem zaměstnáno 8 415 učitelů, z toho je 7 013 žen. Na středních školách je dohromady zaměstnáno 4 644 učitelů a z toho je 2 800 žen. (<https://www.czso.cz/>)

4.4 Výzkumná metoda a výzkumný nástroj

Pro získání potřebných dat v mém výzkumu jsem se rozhodla použít dotazník, jelikož u kvantitativního výzkumu je tato metoda sběru dat nejrychlejší a zároveň umožňuje ekonomické shromáždění dat od velkého počtu respondentů. Nashromážděná data lze jednoduše zpracovat a vyhodnotit.

, Samotný dotazník je soustava předem připravených a pečlivě formulovaných otázek, které jsou promyšleně seřazeny a na které dotazovaná osoba (respondent) odpovídá písemně“. (Chráška, 2007, s. 163)

Pro respondenty, v mém výzkumu jsou to pedagogové umožňuje dotazník naprostou anonymitu, časovou nenáročnost a vzhledem k on-line dotazníku i naprostý klid k vyplnění. Využila jsem online dotazník, který jsem vytvořila v Googlu Forms. Všechny položky v mém dotazníku jsou uzavřené, respondent odpověď vybírá z předem připravených odpovědí. V dotazníku mám zařazenou jednu dichotomickou položku, kdy respondent volí mezi dvěma vylučujícími odpověďmi ano-ne. Dále jsem v dotazníku zařadila položky polynomické, škálové, výčtové (1 a více odpovědí) a položky zjišťující demografické údaje respondentů. Použila jsem i položky, které zjišťují znalosti respondentů z oboru sociální pedagogika. Vzhledem k tomu, že sociální pedagogika je velmi mladým oborem a předpokládala jsem, že ne všichni respondenti budou mít znalosti v této oblasti, napsala jsem v logu krátkou definici sociální pedagogiky. Vytvořený dotazník vlastní konstrukce obsahuje 21 položek.

Položky v dotazníku mají být jasné a srozumitelné. Po vytvoření mého dotazníku jsem si chtěla ověřit, zda tomu tak je, proto jsem si před rozposláním dotazníku cílové skupině rozhodla udělat předvýzkum. Učinila jsem tak u 10 respondentů, kde jsem si ověřila, že

otázky v dotazníku jsou jim srozumitelné a nebyl žádný problém odpovědět na žádnou položenou otázku. Dotázaní ocenili nápovědu v logu mé žádosti o vyplnění dotazníku.

4.5 Sběr dat

Dotazníky v elektronické podobě jsem pomocí e-mailu rozeslala ředitelům všech základních a středních škol v Jihomoravském kraji, kterých je celkem 617. Žádost obsahovala prosbu o přeposlání dotazníku všem pedagogickým pracovníkům a jeho následné vyplnění, které bylo zcela dobrovolné. V úvodu dotazníku jsem se představila, informovala jsem jakou univerzitu a obor studuji. Seznámila jsem je s tématem mé bakalářské práce, pro který je výzkum dělán. Ujistila jsem všechny respondenty, že dotazník je zcela anonymní a je časově nenáročný. Bohužel jsem se setkala s odmítavým postojem nejen z řad ředitelů, ale hlavně od pedagogů a návratnost dotazníků byla mizivá v procentech nevyčísitelná. Dotazník zodpovědělo celkem 144 respondentů, z nichž 16 bylo vyřazeno pro nevalidní či chybějící odpovědi. Výzkumný vzorek byl tedy tvořen 128 pedagogických pracovníků. Sběr dat probíhal poslední tři týdny v lednu 2024. Následně jsem se věnovala zpracování a interpretaci dat.

5 ZPŮSOB ZPRACOVÁNÍ A ANALÝZA DAT

Pro zpracování jsem využila program v MS Excel. Při zpracování dat jsem použila následující popisné statistiky: absolutní četnost, relativní četnost, průměr, směrodatná odchylka, medián, dolní a horní kvartil, minimum, maximum. Pro výpočet intervalu spolehlivosti pro relativní četnost byla použita Clopper-Pearsonova metoda. Pro testování hypotéz porovnávajících 2 skupiny ordinální proměnné (míra souhlasu s vybranými tvrzeními) byl použit Mann-Whitneyho test. K výpočtům byl použit program TIBCO STATISTIKA 13, hladina významnosti činila 5 %.

Jednotlivé položky z dotazníku jsem si nejdříve přehledně rozdělila.

Demografické údaje (pohlaví, délka praxe, pracovní pozice, typ školy) jsou obsaženy v dotazníku jako položky č.1-4.

Dále jsem si rozdělila položky dotazníku dle výzkumných otázek a to následovně:

DVO1: Jaká je odezva pedagogů na zavedení profese sociálního pedagoga do škol?

DVO1: náleží položky číslo 9, 13, 15, 16, 22, 23.

DVO2: Jaké výchovné problémy u žáků, studentů převažují v současné době na školách?

DVO2: náleží položky číslo 10, 11, 12, 17.

DVO3: Jaká je znalost pedagogů o problematice vymezení profese sociálního pedagoga?

DVO3: náleží položky číslo 5, 6, 7, 8

DVO4: Jaký je pohled pedagogů na spolupráci mezi sociálním pedagogem, rodinou a školou?

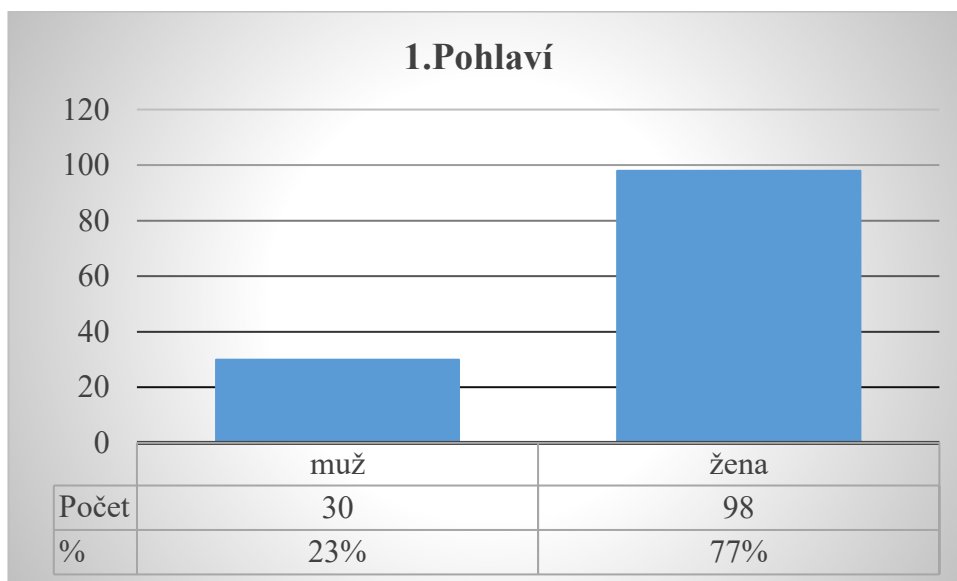
DVO4: náleží položky číslo 14, 18, 19, 20, 21.

DVO5: Jaký podíl pedagogů podporuje zavedení pozice sociálního pedagoga na jejich škole?

DVO6: Jaký podíl pedagogů si myslí, že by legislativní ukotvení profese sociálního pedagoga v zákoně o pedagogických pracovnících urychlilo vytvoření této pozice do škol?

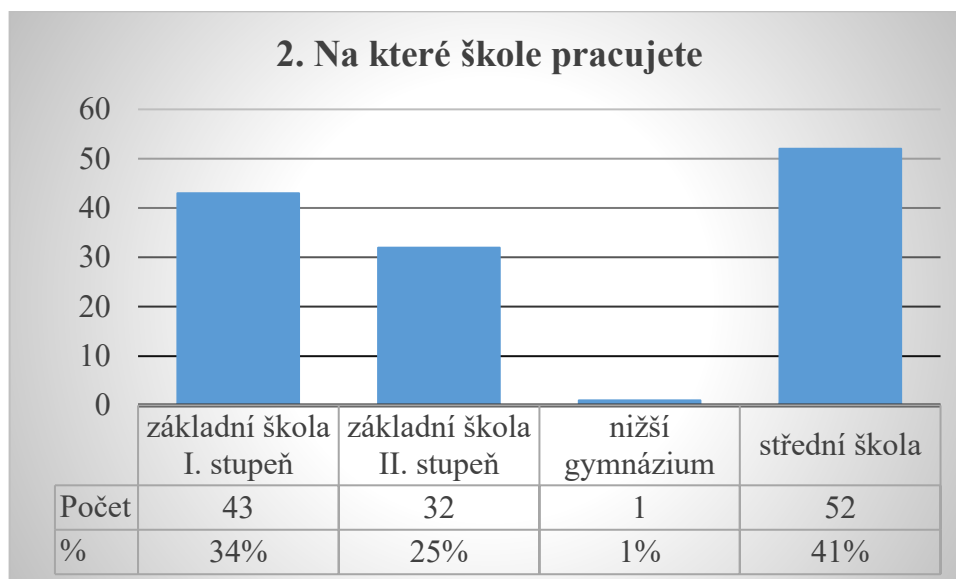
Výsledky

Graf 1

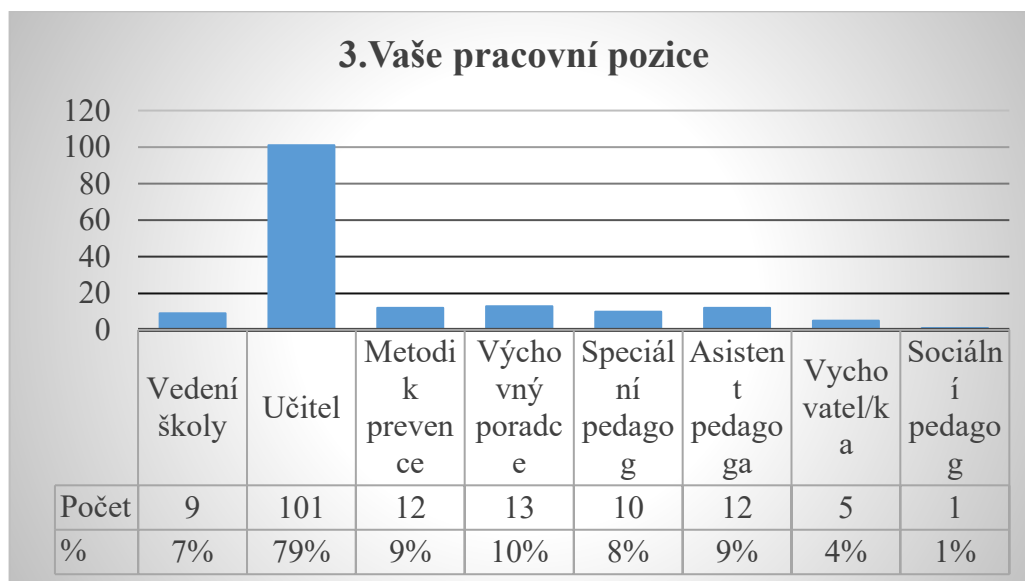
V této položce jsem zjišťovala zastoupení mužů a žen mezi respondenty. Výsledky nejsou žádným překvapením, jelikož ve školství pracuje více žen než mužů, a to i v Jihomoravském kraji. Z celkového počtu 128 respondentů odpovědělo 98 žen což odpovídá 77 % a 30 mužů což odpovídá 23 %.

Graf 2

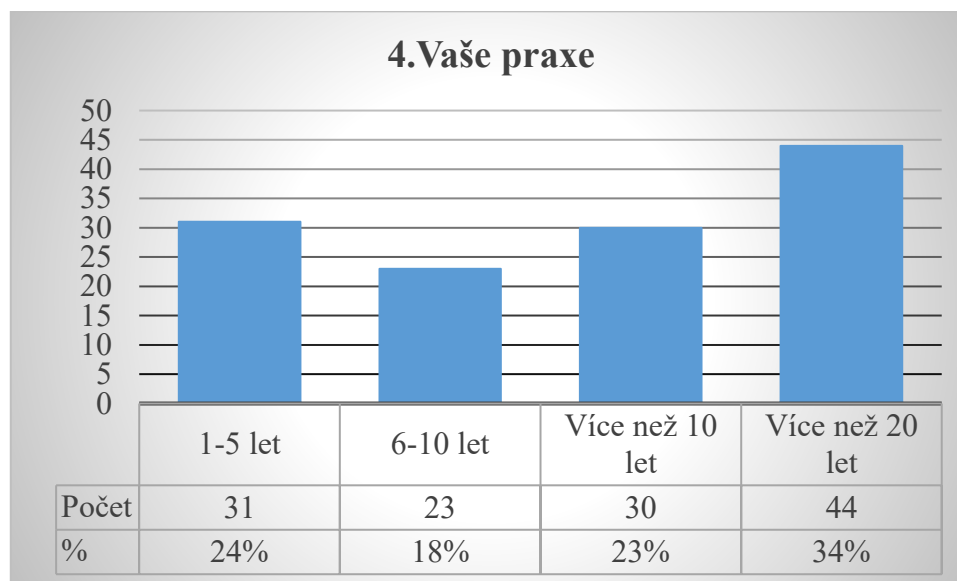
Můj výzkum se týkal základních a středních škol v Jihomoravském kraji. Základní školy jsem rozdělila na I. stupeň a II. stupeň a nižší gymnázium. Na prvním stupni jsou třídy od první až do páté a druhém stupni od šesté až do deváté třídy. Nižší gymnázium odpovídá druhému stupni základní školy. Středními školami jsou myšleny všechny kromě konzervatoří. Když se podíváme na graf zjistíme, že podle toho, jak jsem školy rozdělila nejvíce odpovídali respondenti ze středních škol (celkem 52 odpovědí, tj. 41 %) na druhém místě respondenti z prvního stupně (celkem 43 odpovědí, tj. 34 %), pak následovali respondenti z druhého stupně (32 odpovědí, tj. 25 %) a s pouhou 1 odpovědí respondent z nižšího gymnázia (1 %) z celkového počtu 128.

Graf 3

Graf 3, položka 3 zjišťuje pracovní pozici respondentů na škole. Zde bylo možné označit jednu, ale i více odpovědí, tudíž součet procent není roven 100. Pracovní pozici učitel označilo (celkem 101 respondentů, tj. 79 %), následuje výchovný poradce (celkem 13 respondentů, tj. 10 %), metodik prevence a asistent pedagoga mají stejné zastoupení (celkem 12 respondentů, tj. 9 %), speciální pedagog (celkem 10 respondentů, tj. 8 %), vedení školy (celkem 9 respondentů, tj. 7 %), vychovatel/ka (celkem 5 respondentů, tj. 4 %), sociální pedagog (celkem 1 respondent, tj. 1 %)

Graf 4

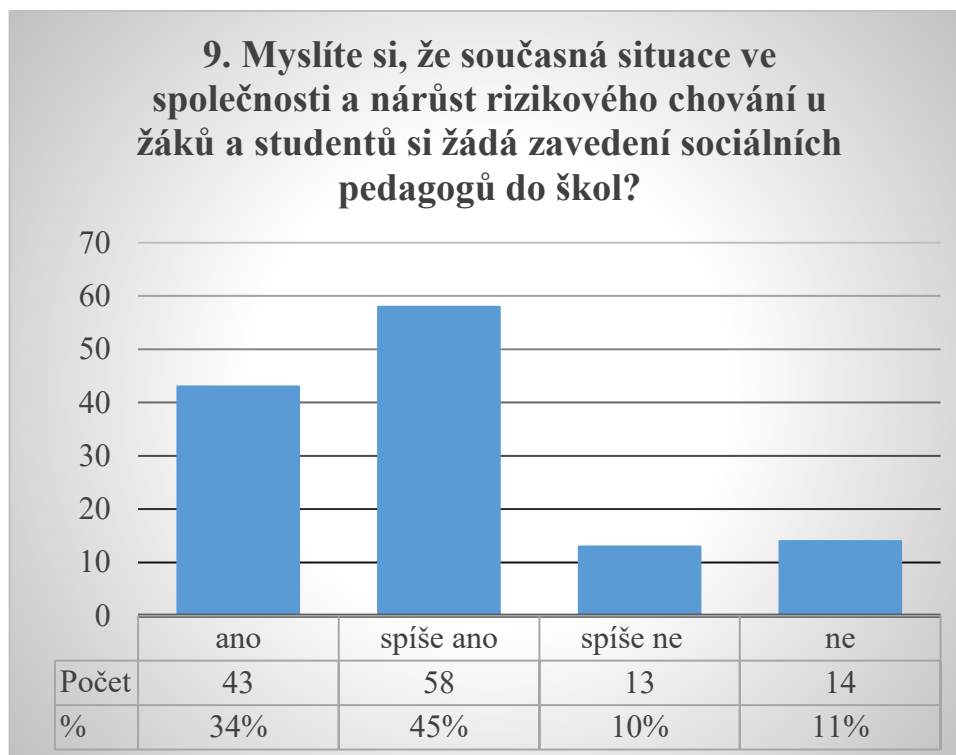

Graf 4, položka 4 nám ukazuje délku praxe našich respondentů ve školství. 1-5 let označilo 31 respondentů (tj. 24 %), 6-10 let označilo 23 respondentů (tj. 18 %), více než 10 let pak označilo 30 respondentů (tj. 23 %) a možnost více než 20 let označilo 44 respondentů (tj. 34 %). Když se podíváme na graf je zřejmé, že nejvíce respondentů pracuje na pozici pedagoga více než 20 let, z toho lze usoudit, že pozice pedagoga patří mezi stabilní povolání.

DVO1: Jaká je odezva pedagogů na zavedení profese sociálního pedagoga do škol?

K dílejší výzkumné otázce 1 náleží položky z dotazníku číslo:9, 13, 15, 16, 22, 23 .

Graf 5

Graf 5, položka 9 nám ukazuje, zda nárůst rizikového chování a současná situace v naší společnosti si žádá zavedení sociálního pedagoga do škol pohledem našich respondentů. Odpověď **ano** volilo 43 respondentů, tj. (34 %), **spíše ano** volilo 58 respondentů, tj. (45 %), **spíše ne** volilo 13 respondentů, tj. (10 %) a odpověď **ne** volilo 14 respondentů, tj. (11 %). Současná situace rizikového chování u žáků a studentů si podle respondentů žádá zavedení sociálního pedagoga do škol. Pozitivní odpověď **ano a spíše ano** volilo celkem 101 respondentů, tj. 79 % z celkového počtu 128.

13. Jaké obavy a překážky vidíte v souvislosti se začleněním sociálního pedagoga do pracovního procesu na Vaší škole?

Tabulka 1

Položka	Průměr	Sm.odch.
13.1 Nedostatek financí pro jeho zaměstnání	4,3	1,1
13.2 Nevědomost o jeho rolích a funkcích	3,4	1,1
13.3 Tato pozice není ve škole potřeba	2,4	1,4
13.4 Pracovní pozice není ukotvena v legislativě	3,2	1,3

V rámci položky 13 jsem porovnávala míru souhlasu s jednotlivými položkami a k této položce z dotazníku jsem zvolila tabulku s průměry a směrodatnými odchylkami. Největší obavy a překážky v souvislosti se začleněním sociálního pedagoga do pracovního procesu na škole respondentů byly zjištěny u položky 13.1. Nedostatek financí pro jeho zaměstnání (průměr na stupnici 1-5, kde 1- zcela nesouhlasím a 5- zcela souhlasím). Dále pak u položek 13.2 Nevědomost o jeho rolích a funkcích (průměr 3,4), u 13.4 Pracovní pozice není ukotvena v legislativě (průměr 3,2). Nejnižší úroveň souhlasu byla zjištěna u položky 13.3 Tato pozice není ve škole potřeba (průměr 2,4). Dle směrodatných odchylek odpovědi respondentů nejvíce kolísaly u položky 13.3 Tato pozice není ve škole potřeba.

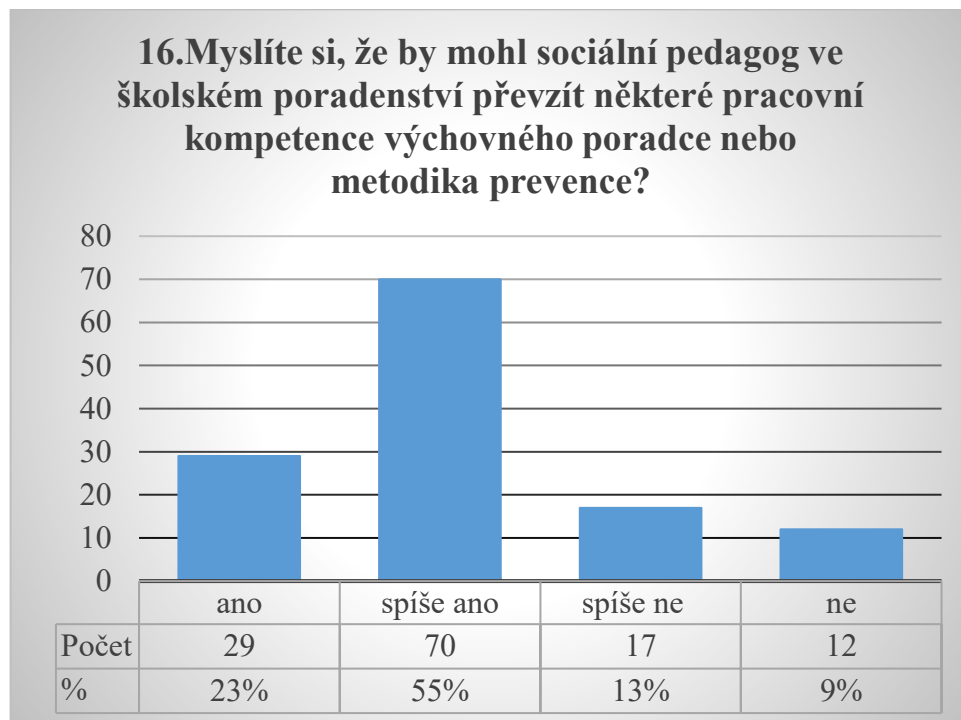
Graf 6

Respondenti odpovídali na otázku, jestli by měl být sociální pedagog součástí školního poradenství. V současné době tvoří školní poradenství výchovný poradce, metodik prevence, speciální pedagog a psycholog. 50 % tj. 64 respondentů volili možnost **spíše ano**, 36 % tj. 46 respondentů, pak volili odpověď **ano**. Respondentů, kteří se přiklonili k záporné odpovědi však nebylo mnoho, jak z grafu vyplývá. Jen 5 respondentů tj. (4 %) si myslí, že by sociální pedagog nemohl být součástí školního poradenství a volili odpověď **ne**, a k variantě **spíše ne** se přiklání 13 respondentů tj. (10 %).

Graf 7

Graf 7, položka 16 z mého dotazníku ukazuje, zda by sociální pedagog mohl převzít některé pracovní kompetence výchovného poradce nebo metodika prevence. Respondenti se k této skutečnosti vyjádřili takto. Většina respondentů volila opověď ano nebo spíše ano, což pro mě bylo překvapením. Pro odpověď **ano** bylo celkem 29 respondentů, tj. (23 %), **spíše ano** volilo celkem 70 respondentů, tj. (55 %), **spíše ne** celkem 17 respondentů, tj. (13 %) a odpověď **ne** celkem 12 respondentů, tj. (9 %).

Graf 8

Tento graf nám znázorňuje odpovědi respondentů na položku z dotazníku, která se týká souhlasu se zavedením pozice sociálního pedagoga do jejich školy. Je vidět, že respondenti vnímají sociálního pedagoga jako odborníka, který by mohl být součástí pedagogického sboru na jejich škole. Převážná část respondentů se k této otázce vyjádřila pozitivně. **Ano** odpovědělo (celkem 38 respondentů, tj. 30 %), **spíše ano** odpovědělo (celkem 64 respondentů, tj. 50 %), **spíše ne** odpovědělo (celkem 19 respondentů, tj. 15 %) a nejméně respondentů (celkem 7, tj. 5 %) odpovědělo **ne** a vyjádřilo tím svůj negativní postoj k zavedení sociálního pedagoga do jejich školy.

Graf 9

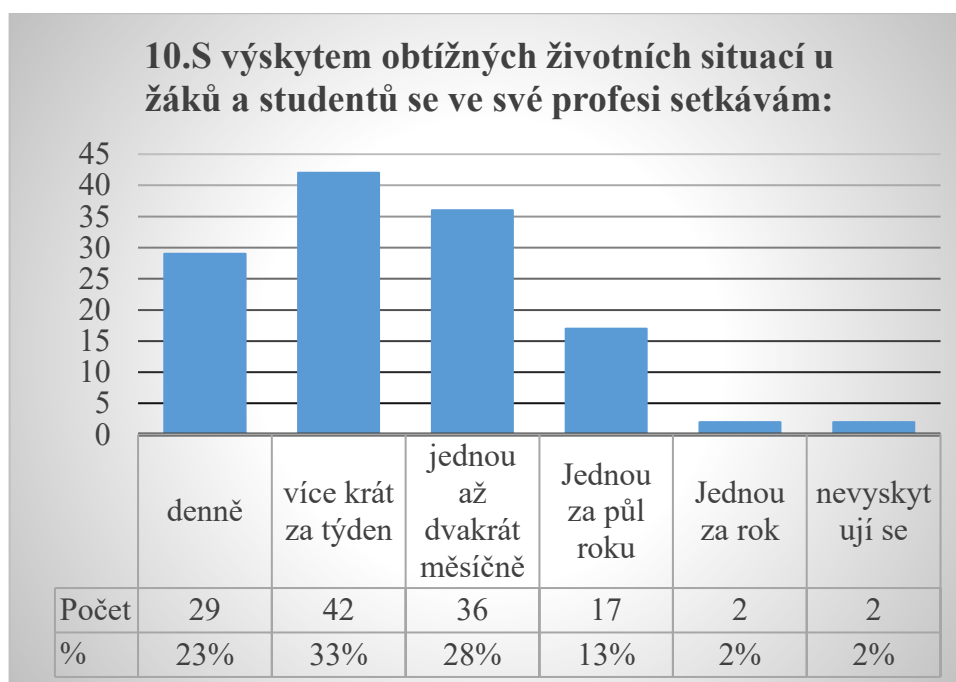

Pozice sociálního pedagoga není dosud legislativně ukotvena a samotná profese není součástí zákona o pedagogických pracovnících č.563/2004 Sb., což může být důvod, proč tato pozice na škole chybí. Názor respondentů, zda by ukotvení této profese v zákoně o pedagogických pracovnících urychlilo vytvoření této pozice do škol dopadl následovně. Možnost **ano** volilo (celkem 45 respondentů, tj. 35 %), **spíše ano** pak volilo (celkem 61 respondentů, tj. 48 %), **spíše ne** volilo (celkem 13 respondentů, tj. 10 %) a možnost **ne** zvolilo (celkem 9 respondentů, tj. 7 %).

DVO2: Jaké výchovné problémy u žáků a studentů převažují v současné době na školách?

K dílčí výzkumné otázce 2 náleží položky z dotazníku číslo: 10, 11, 12, 17.

Graf 10

Graf 10 nám znázorňuje položku z dotazníku č.10, jak často se pedagogové setkávají s obtížnou životní situací u jejich žáků či studentů. Výsledky tohoto zjištění nás mohou vést k zamyšlení. První pozici získala odpověď vícekrát za týden, na kterou odpovědělo (celkem 42 respondentů, tj. 33 %), na druhém místě je časový úsek jednou až dvakrát měsíčně na který odpovědělo (celkem 36 respondentů, tj. 28 %). Na třetím místě je odpověď denně (celkem na ni odpovědělo 29 respondentů, tj.23 %). Jednou za půl roku odpovídalo (celkem 17 respondentů, tj. 13 %), jednou za rok 2 respondenti, tj. 2 % a obtížné životní situace se nevyskytují odpověděli 2 respondenti, tj. 2 %.

Graf 11

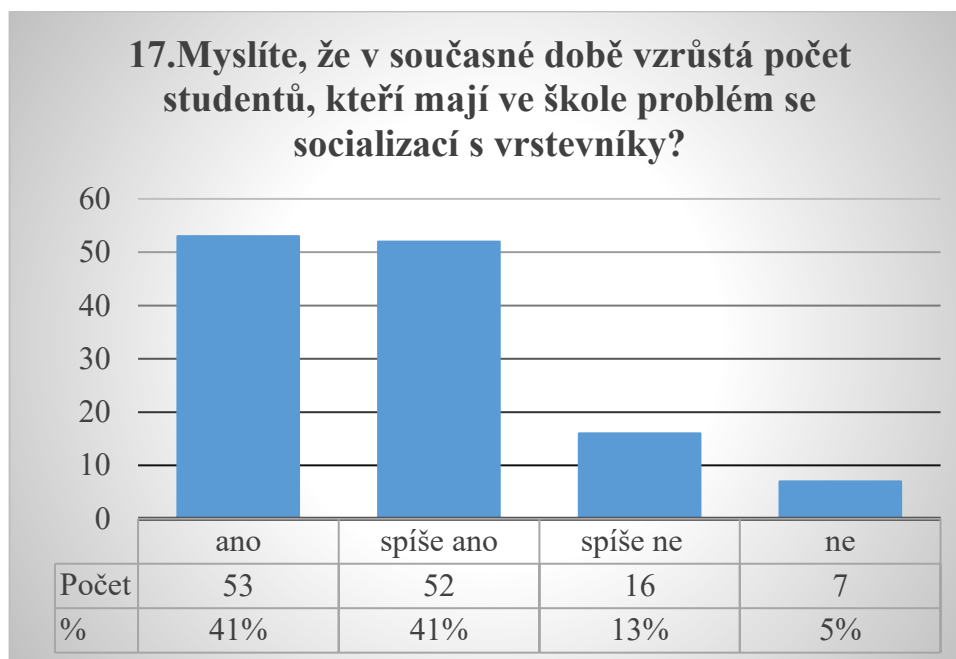
Graf 11, položka 11 znázorňuje, jaké závažnější problémy museli respondenti ve své třídě za poslední rok řešit. Respondenti museli nejvíce řešit **poruchy chování** (celkem 89 odpovědí, tj. 70 %), následovalo **rizikové chování** (celkem 77 odpovědí, tj. 60 %) na třetím místě je **sociální znevýhodnění žáků** (celkem 75 odpovědí, tj. 59 %), **poruchy socializace** (celkem 65 odpovědí, tj. 51 %) a **žádné problémy** (celkem 6 odpovědí, tj. 5 %).

Graf 12

Graf 12. položka 12 nás seznamuje s rizikovým chováním žáků a studentů, které museli naši respondenti za poslední rok řešit. Na začátku praktické části bakalářské práce se zmiňuji o narůstajícím rizikovém chování u žáků a studentů na našich školách. Tento graf nám ukazuje, že rizikové chování na školách se řeší stále častěji. Do dotazníku jsem nezařadila všechny druhy rizikového chování, vybrala jsem podle mého ty nejznámější a ty které se na školách nejčastěji řeší. Za poslední školní rok respondenti nejvíce řešili u svých žáků a studentů **agresi** (celkem 75 odpovědí, tj. 59 %), **šikanu** (celkem 55 odpovědí, tj. 43 %), **záškoláctví** (celkem 51 odpovědí, tj. 40 %), **kyberšikanu** (celkem 34 odpovědí, tj. 27 %), **závislostní chování, užívání všech návykových látek** (celkem 29 odpovědí, tj. 23 %), **krádeže** (celkem 22 odpovědí, tj. 17 %), a **poruchy příjmu potravy** (celkem 16 odpovědí, tj. 13 %). **Žádné z rizikových chování** nemuselo za poslední rok řešit 9 respondentů tj. 7 %, a **žádné z uvedených** tzn., že bylo řešeno jiné rizikové chování, než bylo v nabídce (celkem 13 odpovědí, tj. 10 %).

Graf 13

Graf 13 nám ukazuje, jaký názor mají respondenti na počet žáků a studentů, kteří mají problém se socializací se svými vrstevníky. Respondenti měli na výběr z následujících odpovědí. **Ano**, **spíše ano**, **spíše ne**, a **ne** a z grafu je patrné, že tento problém je na našich školách aktuální. Odpověď **ano** volilo (celkem 53 respondentů, tj. 41 %), **spíše ano** volilo (celkem 52 respondentů, tj. 41 %), **spíše ne** volilo (celkem 16 respondentů, tj. 13 %) a odpověď **ne** volilo (celkem 7 respondentů, tj. 5 %).

**DVO3: Jaká je znalost pedagogů o problematice vymezení profese
sociálního pedagoga?**

K dílčí výzkumné otázce 3 náleží položky z dotazníku číslo. 5, 6, 7, 8.

Graf 14

Graf 14 ukazuje odpověď na položku 5, zda se respondenti setkali za svoji praxi se sociálním pedagogem. **Ano** odpovědělo (celkem 46 respondentů, tj. 36 %) a **ne** odpovědělo (celkem 82 respondentů, tj. 64 %).

Graf 15

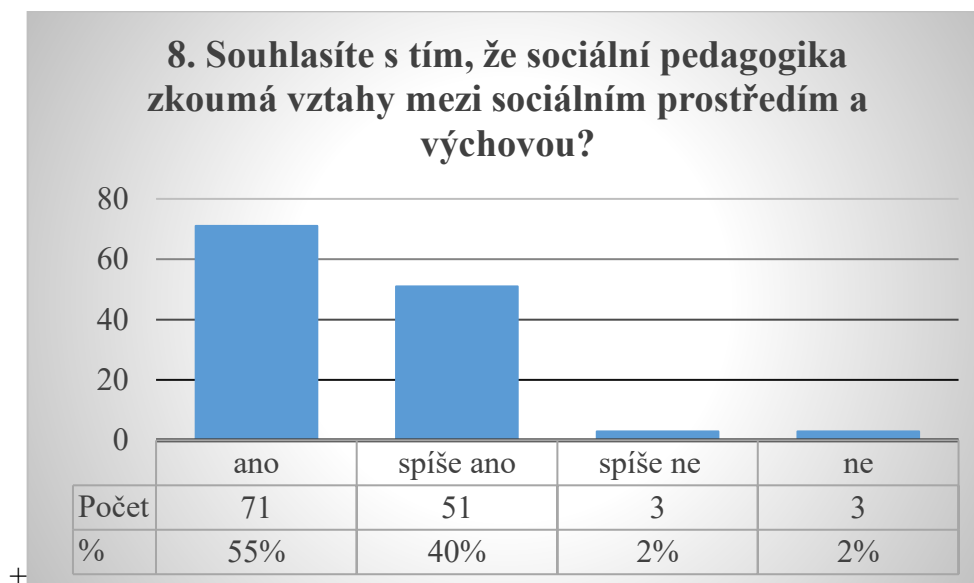
Graf 15, položka 6, nám dává odpověď nato, co si respondenti myslí o osobnostních kompetencích sociálního pedagoga. Je kladen velký důraz na jeho vysokou úroveň socializace spojenou s porozuměním ano nebo ne? Jedinou správnou odpovědí je ano. Respondenti váhali mezi odpovědí **ano** nebo **spíše ano**, a nakonec se jich více přiklonilo k možnosti **spíše ano** (celkem 65 odpovědí, tj. 51 %), **ano** (celkem 58 odpovědí, tj. 45 %), **spíše ne** (celkem 1 odpověď, tj. 1 %) a **ne** (celkem 4 odpovědi, tj. 3 %). Důraz na vysokou úroveň spojenou s porozuměním uvádí kniha od M. Procházky – Sociální pedagogika, která se blíže věnuje osobnostním kompetencím sociálního pedagoga. (Procházka, 2012, s.77)

Graf 16

Odpovědí na tuto otázku jsem se chtěla přesvědčit, zda respondenti dokážou rozpoznat definici sociálního pedagoga. Já jsem využila charakteristiku tak, jak představuje sociálního pedagoga P Klíma a čerpala jsem z knihy Sociální pedagogika (Klíma, 1993, in Procházka, 2012, s.74). Sociální pedagog je tedy-specializovaný odborník, který je vybaven teoreticky, prakticky a koncepčně pomáhá v sociálně výchovných situacích u dětí, mládeže i dospělých. Definici vědělo (celkem 97 respondentů, tj. 76 %). Uprostřed grafu je definice metodika prevence (celkem 21 respondentů, tj.16 %) si myslelo, že právě tato definice patří sociálnímu pedagogovi. Celkem (10 respondentů, tj. 8 %) si zaměnili definici sociálního pedagoga s definicí sociálního psychologa.

Graf 17

Graf 17, položka 8 nám dává odpověď respondentů, zda sociální pedagogika zkoumá vztahy mezi sociálním prostředím a výchovou. **Ano** odpovědělo (71 respondentů, tj. 55 %), **spíše ano** (51 respondentů, tj. 40 %), **ne** a **spíše ne** shodně (3 respondenti, tj. 2 %) z celkových 128 dotázaných respondentů. Většina respondentů se tak přiklonili ke správné odpovědi.

DVO4: Jaký je pohled pedagogů na spolupráci mezi sociálním pedagogem, rodinou a školou?

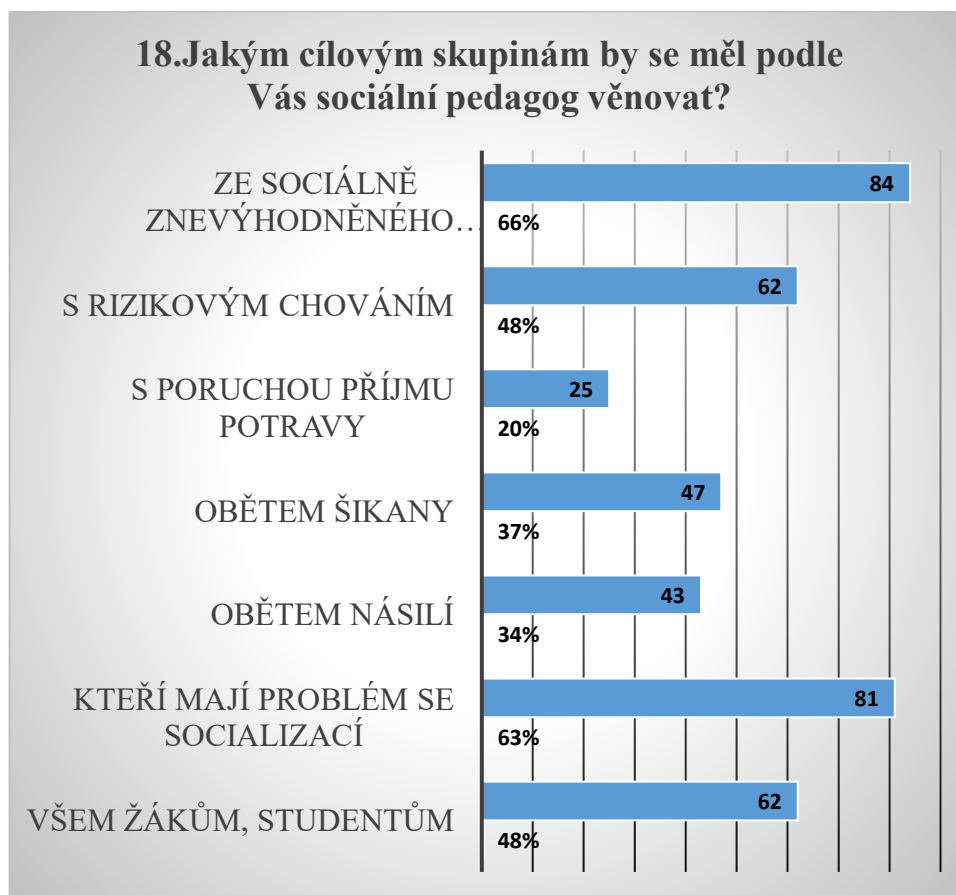
K dílejší výzkumné otázce 4 náleží položky z dotazníku číslo: 14, 18, 19, 20, 21

Tabulka 2

Položka	Průměr	Sm.odch.
14.1 Zlepšení sociálního klimatu ve třídě	3,6	1,1
14.2 Podpora žáků s osobními problémy	3,9	1,1
14.3 Emocionální podpora žáků	3,5	1,1
14.4 Zlepšení komunikace mezi žáky a pedagogy	3,3	1,1
14.5 Poskytování poradenství žákům	3,7	1,2
14.6 Prevence šikany	3,5	1,2
14.7 Prevence konfliktních situací	3,5	1,2
14.8 Spolupráce s rodinami žáků	3,9	1,1

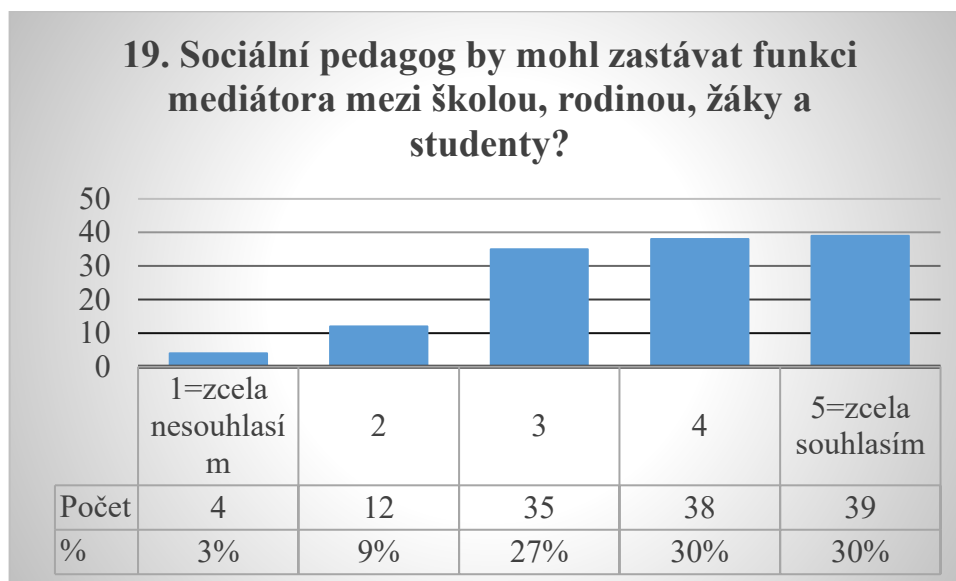
V rámci otázky č.14 jsem porovnávala míru souhlasu s jednotlivými položkami a k této otázce jsem k vyhodnocení výsledků zvolila tabulku s průměry a směrodatnými odchylkami. Největší pozitivní přínosy ve spolupráci se sociálním pedagogem respondenti viděli u položek 14.2 Podpora žáků s osobními problémy a zároveň i u položky 14.8 Spolupráce s rodinami žáků, kde se průměr shodoval (průměr 3,9 na stupnici 1-5. kde 1= zcela nesouhlasím a 5= zcela souhlasím), dále následovala položka 14.5 Poskytování poradenství žákům (průměr= 3,7) se jeví druhou nejdůležitější prací sociálního pedagoga. Třetí skončila dle respondentů položka 14.1 Zlepšení sociálního klimatu ve třídě (průměr= 3,6). Následují tři položky o stejném průměru 3,5 a jde o položky 14.3 Emocionální podpora žáků, 14.6 Prevence šikany a 14.7 Prevence konfliktních situací. Nejnižší úroveň souhlasu byla zjištěna u položky 14.4 Zlepšení komunikace mezi žáky a pedagogy (průměr=3,5). U všech položek převažoval souhlas, neboť všechny průměry byly vyšší než střed stupnice (hodnota 3). Dle směrodatných odchylek odpovědí respondentů kolísaly okolo průměru u všech položek přibližně stejně (SD=1,1-1,2). Stupnice u všech položek byla stejná a to 1-5, kde 1= zcela nesouhlasím a 5= zcela souhlasím.

Graf 18

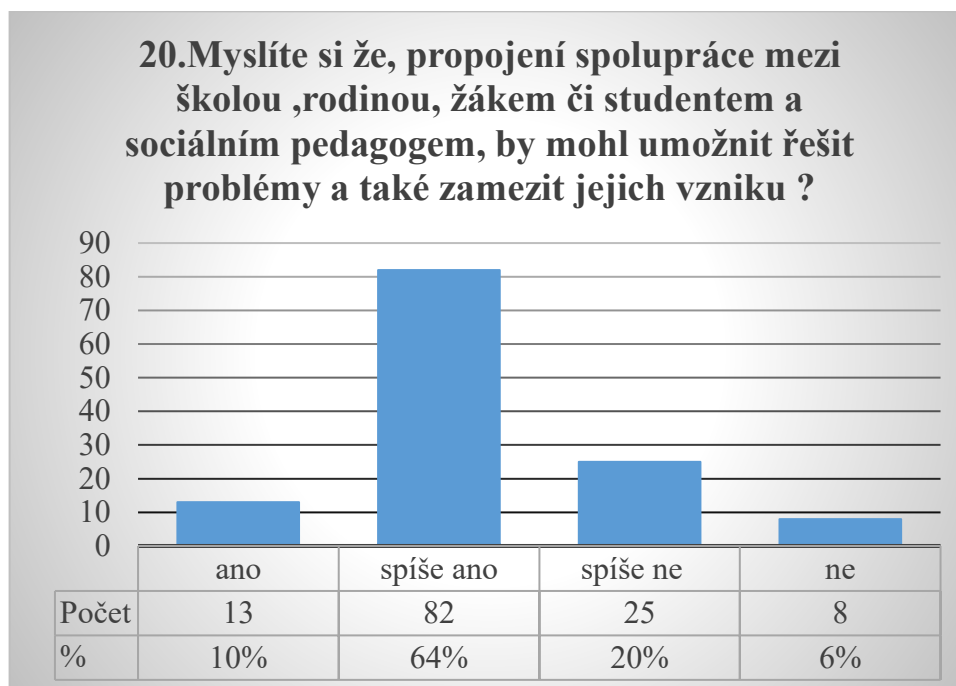
Graf 18, položka 18, udává, jakým cílovým skupinám by se měl podle respondentů sociální pedagog věnovat. Jako nejdůležitější vidí pomoc sociálního pedagoga **žákům a studentům znevýhodněného prostředí** (celkem 84 odpovědí, tj. 66 %). Na druhém místě vidí ze sociálně pomoc sociálního pedagoga **žákům a studentům, kteří mají problém se socializací** (celkem 81 odpovědí, tj. 63 %). Na třetím místě jsou shodně dvě položky, a to **všem žákům a studentům a s rizikovým chováním** (celkem 62 odpovědí, tj. 48 %). Na čtvrtém místě a pomoc sociálního pedagoga vidí respondenti **obětem šikany** (celkem 47 odpovědí, tj. 37 %). Následuje pomoc **obětem násilí** (celkem 43 odpovědí, tj. 34 %) Pomoc sociálního pedagoga pro dívky i chlapce **s poruchou příjmu potravy** (celkem 25 odpovědí, tj. 20 %)

Graf 19

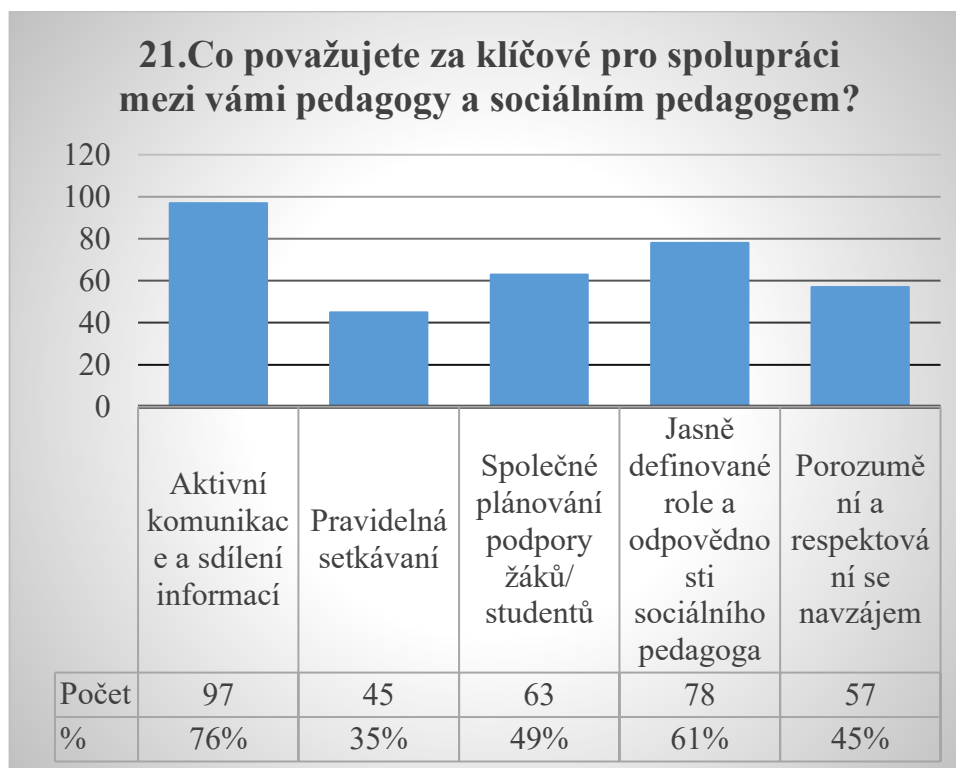
Na škálovou otázku, zda by mohl sociální pedagog zastávat funkci mediátora mezi školou, rodinou, žáky a studenty se respondenti vyjádřili takto. Mohli rozhodnout na škále od 1-5, kde 1= zcela nesouhlasím a 5= zcela souhlasím, šlo tedy o míru souhlasu s touto otázkou. Zcela souhlasili což odpovídalo 5 bodu škály (30 % respondentů, tj.39 odpovědí), 4= skoro souhlasím také 30 % respondentů, tj.38 odpovědí. 3= označilo (27 % respondentů, tj.35 odpovědí). Spíše k odmítavému názoru 2= se přiklonilo (9 % respondentů, tj.12 odpovědí) a zcela nesouhlasilo 1= (3 % respondentů, tj.4 odpovědi). Převážná část respondentů souhlasí s tím, že by sociální pedagog mohl zastávat funkci mediátora.

Graf 20

Graf 20, položka 20 znázorňuje názor respondentů, zda by spolupráce sociálního pedagoga mezi školou, rodinou, žáky a studenty umožnila řešit problémy a zamezit také jejich vzniku. Respondenti mohli volit mezi odpověďmi **ano**, **spíše ano**, **spíše ne** a **ne**. Odpověď **ano** volilo (celkem 13 respondentů, tj. 10 %), odpověď **spíše ano** volilo (celkem 82 respondentů, tj. 64 %), odpověď **spíše ne** volilo (25 respondentů, tj. 20 %) a odpověď **ne** volilo (celkem 8 respondentů, tj. 6 %). Respondenti vyjadřují svůj pozitivní názor na možnou náplň práce na školách a vidí ji jako prospěšnou.

Graf 21

Graf 21, položka 21 nám prozradí co respondenti považují za klíčové pro spolupráci mezi nimi a sociálním pedagogem. Pro respondenty je **nej důležitější aktivní komunikace a sdílení informací** (celkem 97 odpovědí, tj. 76 %). Na druhém místě jsou **jasně definované role a odpovědnosti sociálního pedagoga** (celkem 78 odpovědí, tj. 61 %), Na třetím místě je **společné plánování podpory žáků/ studentů** (celkem 63 odpovědí, tj. 49 %). Na dalším místě je pro respondenty **porozumění a respektování se navzájem** (celkem 57 odpovědí, tj. 45 %) a nakonec dali respondenti **pravidelná setkávání** (celkem 45 odpovědí, tj. 35 %). Pokud by došlo k zavedení pozice sociálního pedagoga do škol, naši respondenti se umí rozhodnout, jak by jejich spolupráce měla podle nich vypadat, ale zatím jen z nabízených možností.

Výzkumná otázka DVO5

Jaký podíl pedagogů souhlasí se zavedením pozice sociálního pedagoga do jejich školy?

Tabulka 3

Interval spolehlivosti pro relativní četnost (podíl)	
Celkový počet respondentů	128
Počet souhlasících respondentů	102
Podíl souhlasících respondentů	0,797 (79,7 %)
95 % interval spolehlivosti pro podíl	0,717 - 0,863 (71,7 % - 86,3 %)

Z celkem 128 respondentů vyjádřilo svůj souhlas (ano nebo spíše ano) se zavedením pozice sociálního pedagoga do jejich školy 102 respondentů. Podíl těchto respondentů činil 79,7 %. Dle 95 % intervalu spolehlivosti pro relativní četnost se podíl pedagogů souhlasících se zavedením pozice sociálního pedagoga do jejich školy pohybuje mezi 71,7 % a 86,3 %.

Výzkumná otázka DVO6:

Jaký podíl pedagogů si myslí, že by legislativní ukotvení profese sociálního pedagoga v zákoně o pedagogických pracovnících urychlilo vytvoření této pozice

Tabulka 4

Interval spolehlivosti pro relativní četnost (podíl)	
Celkový počet respondentů	128
Počet souhlasících respondentů	106
Podíl souhlasících respondentů	0,828 (82,8 %)
95 % interval spolehlivosti pro podíl	0,751 - 0,889 (75,1 % - 88,9 %)

Z celkem 128 respondentů vyjádřilo svůj souhlas (ano nebo spíše ano) s daným tvrzením 106 respondentů. Podíl těchto respondentů činil 82,8 %. Dle 95 % intervalu spolehlivosti pro relativní četnost se podíl pedagogů souhlasících s daným tvrzením pohybuje mezi 75,1 % a 88,9 %.

Na základě 5.výzkumného cíle jsem vytvořila 2 hypotézy, které jsem následně též vyhodnotila.

5.výzkumný cíl zní: Zjistit, jaké faktory ovlivňují názor pedagogů na zavedení sociálního pedagoga do škol.

Výsledky:

Tabulka 5

Kódování proměnných ordinálního typu bylo provedeno pomocí následující tabulky:

Varianta	Hodnota
Ano	4
Spíše ano	3
Spíše ne	2
Ne	1

Kódování bylo zvoleno tak, aby vyšší míra souhlasu byla označena vyššími kódy. V rámci testování hypotéz tedy byly použity číselné kódy, s tím že ano=4, spíše ano=3, spíše ne=2 a ne=1. Hodnota 4 znamenala nejvyšší míru souhlasu, hodnota 1 nejnižší míru souhlasu. Pro porovnání dvou skupin proměnné ordinálního typu byl použit Mann-Whitneyho test. Tento test je v situaci, kdy porovnáváme 2 skupiny hodnot proměnné ordinálního typu, vhodnější než chí-kvadrát nezávislosti v kontingenční tabulce, který se lépe hodí pro případ, kdy se testuje závislost dvou proměnných nominálního typu. Kontingenční tabulka bude přesto jako doplnění uvedena.

Výzkumná hypotéza: Pedagogové 2. stupně více souhlasí se zavedením pozice sociálního pedagoga do jejich školy než pedagogové 1. stupně.

Statistické hypotézy:

H_0 : Míra souhlasu pedagogů se zavedením pozice sociálního pedagoga do jejich školy nezávisí na stupni základní školy, na kterém učí.

H_A : Míra souhlasu pedagogů se zavedením pozice sociálního pedagoga do jejich školy závisí na stupni základní školy, na kterém učí.

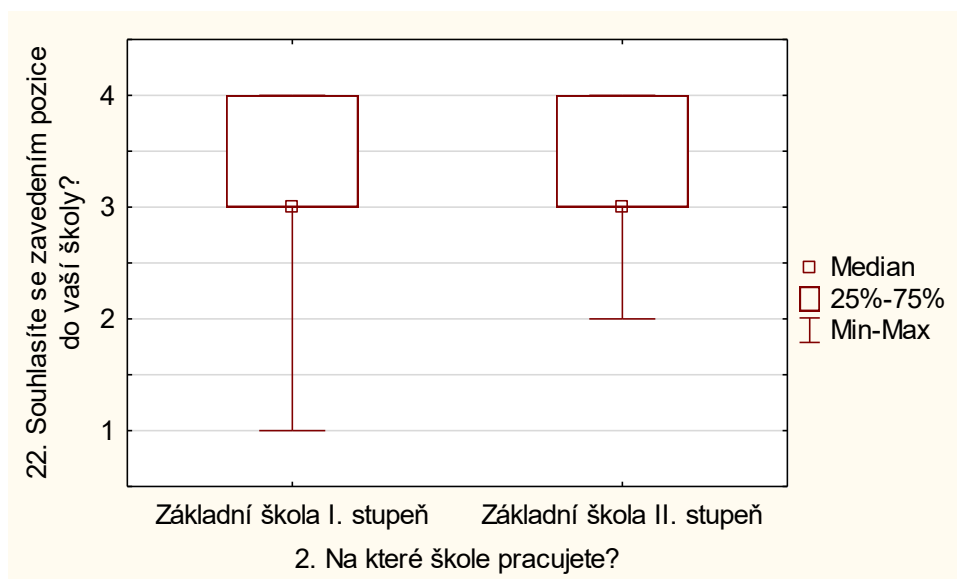
Tabulka 6

Mann-Whitneyho test: p-hodnota a popisné charakteristiky

Stupeň ZŠ	dolní kvartil	medián	horní kvartil	p-hodnota
1. stupeň	3	3	4	0,744
2. stupeň	3	3	4	(nezamítáme H_0)

Porovnány byly 2 skupiny hodnot: 43 hodnot míry souhlasu respondentů prvního stupně ZŠ a 32 hodnot míry souhlasu respondentů druhého stupně ZŠ, s tím že míra souhlasu byla kódována ano=4, spíše ano=3, spíše ne=2 a ne=1. V rámci těchto dvou sad hodnoty byly vypočteny pořadové statistiky: medián, dolní a horní kvartil. Míra souhlasu se zavedením pozice sociálního pedagoga do jejich školy byla u pedagogů prvního i druhého stupně dle dolního kvartilu, mediánu a horního kvartilu stejná. P-hodnota Mann-Whitneyho testu vyšla s ohledem na 3 desetinná místa 0,744, tj. vyšší než zvolená hladina významnosti 0,05. Nulová hypotéza nebyla zamítnuta. Na hladině významnosti 0,05 nebyla prokázána závislost mezi mírou souhlasu pedagogů se zavedením pozice sociálního pedagoga do jejich školy na stupni základní školy, na kterém učí. Pořadové statistiky obou srovnávaných skupin byly zobrazeny pomocí kategorizovaného krabicového grafu.

Graf 22

V následující tabulce jsou uvedeny absolutní a relativní četnosti dle míry souhlasu a stupně základní školy.

Tabulka 7

Kontingenční tabulka

Souhlasíte se zavedením pozice do Vaší školy?	Základní škola				celkem
	1. stupeň		2. stupeň		
	n	%	n	%	
Ne	3	7	0	0	3
Spíše ne	4	9	6	19	10
Spíše ano	19	44	15	47	34
Ano	17	40	11	34	28
Celkem	43		32		75

Nesouhlas se zavedením pozice do jejich školy uvedlo 7 % respondentů z 1. stupně ZŠ a 0 % respondentů z 2. stupně ZŠ. Spíše nesouhlasilo 9 % respondentů z 1. stupně ZŠ a 19 % respondentů z 2. stupně ZŠ, spíše souhlasilo 44 % respondentů z 1. stupně ZŠ a 47 % respondentů z 2. stupně ZŠ a souhlas uvedlo 40 % respondentů z 1. stupně ZŠ a 34 % respondentů z 2. stupně ZŠ.

Výzkumná hypotéza: Učitelé, kteří se již někdy ve své praxi setkali se sociálním pedagogem, více souhlasí se zavedením pozice sociálního pedagoga do jejich školy než učitelé, kteří se ještě ve své praxi se sociálním pedagogem neseťkali.

Statistické hypotézy:

H_0 : Míra souhlasu pedagogů se zavedením pozice sociálního pedagoga do jejich školy nezávisí na zkušenosti se sociálním pedagogem.

H_A : Míra souhlasu pedagogů se zavedením pozice sociálního pedagoga do jejich školy závisí na zkušenosti se sociálním pedagogem.

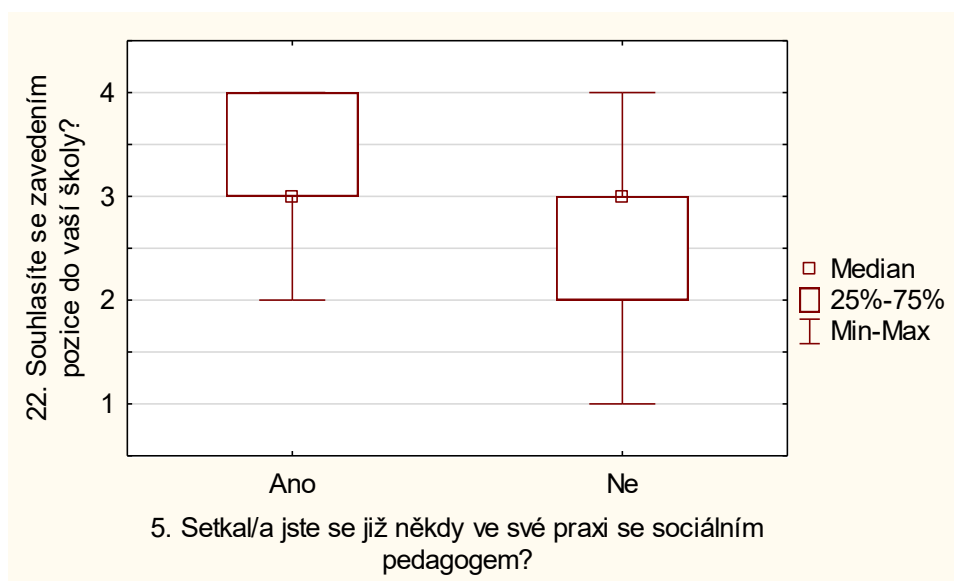
Tabulka 8

Mann-Whitneyho test: p-hodnota a popisné charakteristiky

Zkušenost s SP	dolní kvartil	medián	horní kvartil	p-hodnota
Ano	3	3	4	0,000343
Ne	2	3	3	(zamítáme H_0)

Míra souhlasu se zavedením pozice sociálního pedagoga do jejich školy byla u pedagogů se zkušeností se speciálním pedagogem dle dolního a horního kvartilu vyšší než u pedagogů bez této zkušenosti. V mediánu byla míra souhlasu u obou skupin stejná. P-hodnota Mann-Whitneyho testu vypočtená pomocí programu TIBCO STATISTICA vyšla s ohledem na 6 desetinných míst 0,000343, tj. nižší než zvolená hladina významnosti 0,05. Nulová hypotéza byla zamítnuta ve prospěch alternativní hypotézy. Na hladině významnosti 0,05 byla prokázána závislost mezi mírou souhlasu pedagogů se zavedením pozice sociálního pedagoga do jejich školy na jejich zkušenosti se setkáním se se sociálním pedagogem. Míra souhlasu se zavedením pozice sociálního pedagoga do jejich školy byla u pedagogů se zkušeností se speciálním pedagogem statisticky významně vyšší než u pedagogů bez této zkušenosti. Pořadové statistiky obou srovnávaných skupin byly zobrazeny pomocí kategorizovaného krabicového grafu.

Graf 23

V následující tabulce jsou uvedeny absolutní a relativní četnosti dle míry souhlasu a zkušeností se sociálním pedagogem.

Tabulka 9

Kontingenční tabulka

Souhlasíte se zavedením pozice do Vaší školy?	Zkušenost se sociálním pedagogem (SP)				celkem
	ano		ne		
	n	%	n	%	
Ne	0	0	7	8,5	7
Spíše ne	3	6,5	16	19,5	19
Spíše ano	21	45,7	43	52,4	64
Ano	22	47,8	16	19,5	38
Celkem	46		82		128

Nesouhlas se zavedením pozice do jejich školy uvedlo 0 % respondentů se zkušeností se sociálním pedagogem a 8,5 % respondentů bez zkušenosti se sociálním pedagogem. Spíše nesouhlasilo 6,5 % respondentů se zkušeností se sociálním pedagogem a 19,5 % respondentů bez zkušenosti se sociálním pedagogem, spíše souhlasilo 45,7 % respondentů se zkušeností se sociálním pedagogem a 52,4 % respondentů bez zkušenosti se sociálním pedagogem a souhlas uvedlo 47,8 % respondentů se zkušeností se sociálním pedagogem a 19,5 % respondentů bez zkušenosti se sociálním pedagogem. Celkově souhlasilo nebo spíše souhlasilo 93,5 % respondentů se zkušeností se sociálním pedagogem a 72,0 % respondentů bez zkušenosti se sociálním pedagogem.

6 ZÁVĚREČNÉ SHRNU TÍ DAT

V této kapitole se budu věnovat shrnutím všech výsledků, které jsem svým výzkumným šetřením zjistila. Respondenti v mém výzkumu byli všichni pedagogičtí pracovníci základních a středních škol v Jihomoravském kraji. Hlavním cílem praktické části mé bakalářské práce bylo zjistit pohled pedagogů na zavedení a možnost využití sociálního pedagoga do škol. K hlavnímu výzkumnému cíli jsem vytvořila pět výzkumných cílů, kterými jsem chtěla zjistit: názor pedagogů na zavedení profese sociálního pedagoga do škol, současnou situaci výchovných problémů na školách, znalost pedagogů o profesi sociálního pedagoga a zjistit pohled pedagogů na spolupráci mezi sociálním pedagogem, rodinou a školou. Pátým výzkumným cílem bylo zjistit, jaké faktory ovlivňují názor pedagogů na zavedení profese sociálního pedagoga do škol. Na základě 5. výzkumného cíle byly formulovány dvě hypotézy. Podle výzkumných dílčích cílů jsem formulovala dílčí výzkumné otázky, kterých bylo 6. U páté dílčí otázky jsem zjišťovala, jaký podíl pedagogů podporuje zavedení pozice sociálního pedagoga na jejich škole a u šesté jaký podíl pedagogů si myslí, že by legislativní ukotvení profese sociálního pedagoga v zákoně o pedagogických pracovnících urychlilo vytvoření této pozice do škol.

Pro můj výzkum byl vytvořen dotazník v elektronické podobě a rozposlán do škol s prosbou o vyplnění všem pedagogickým pracovníkům. Dotazník obsahuje 23 položek, z toho jsou 4 analytické. Dotazník vyplnilo 144 respondentů, z nichž 16 bylo vyřazeno pro nevalidní či chybějící odpovědi. Výzkum byl tedy tvořen 128 respondenty.

Na hlavní výzkumný cíl, jak se dívají pedagogové na zavedení a možnost využití sociálního pedagoga do škol můžeme dát kladnou odpověď. Respondenti se nebrání zavedení sociálních pedagogů do škol a vidí jejich možné využití na školách a spolupráci s nimi. 80 % všech respondentů souhlasí se zavedením sociálních pedagogů a tuto pozici do škol podporují. Asociace sociálních pedagogů ve své výzkumné zprávě z roku 2023 uvádějí, že ředitelé a ředitelky škol považují pozici sociálního pedagoga za velmi přínosnou a pozici podporují a to v 91,67 %. Výzkum byl prováděn na školách, kde jsou již sociální pedagogové zaměstnáni, ale i tak můžeme konstatovat, že zavedení sociálních pedagogů do škol by bylo velkým přínosem.

Nyní se zaměřím na shrnutí všech získaných dat z dotazníku. Nejprve se budeme věnovat analytickým položkám, které mají v dotazníku č.1-4. V této části jsme se dozvěděli pohlaví respondentů, školu, ve které pracují, pracovní pozici na škole a jejich praxi ve školství.

Jelikož ve školství pracuje více žen, než mužů nebylo žádným překvapením, že odpovídalo více žen (celkem 98 odpovědí, tj. 77 %) a muži 30 odpovědí, tj. 23 %. Nejvíce odpovídali respondenti ze střední školy (celkem 52 odpovědí, tj. 41 %), dále z I. stupně ZŠ (celkem 43 odpovědí, tj. 34 %) II. stupeň ZŠ (celkem 32 odpovědí, tj. 25 %) a nižší gymnázium pouze (1 odpověď, tj. 1 %). Kdybychom však brali základní školu jako jeden celek, pak nejvíce respondentů odpovídalo ze ZŠ a to 75 respondentů, tj. 59 %. Pracovní pozice respondentů byla rozdělena dle odpovědí následovně: Učitel 79 % (tj. 101 odpovědí), výchovný poradce 10 % (tj. 13 odpovědí), 9 % měly dvě pracovní pozice metodik prevence a asistent pedagoga (tj. 12 odpovědí), 8% speciální pedagog (tj. 10 odpovědí), vedení školy je zastoupeno v 7 % (tj. 9 odpovědí), vychovatel/ka 4 % (tj. 5 odpovědí) a sociální pedagog 1 % (tj. 1 odpověď). U této otázky, kde bylo možné označit více variant odpovědi, není součet procent roven 100. Otázka č. 4 se věnovala praxi kde nejvíce odpovídalo respondentů z praxí více než 20 let 34 % (tj. 44 odpovědí) a další pořadí je následující. 1-5 let 24 % (tj. 31 odpovědí), víc než 10 let 23 % (30), praxe 6-10 let 18 % (tj. 23 odpovědí)

Nyní se budu věnovat shrnutí výsledků podle dílčích výzkumných otázek. První dílčí otázkou byla: Jaká je odezva na zavedení profese sociálního pedagoga do škol? Této otázce se věnuje šest položek z mého dotazníku. Hned první položka se vyjadřuje k současné situaci ve společnosti, nárůstu rizikového chování dětí a mládeže. Můžeme podotknout, že společenská situace v ČR skýtá určité problémy, které se dotýkají socioekonomické situace rodin, která vede k finanční a materiální nerovnosti. To se týká jak rodin úplných, tak rodin, které jsou z různých důvodů neúplné. Děti z těchto rodin se musí potýkat s různými problémy právě ve školách, které přerůstají v rizikové chování. Rizikovým chováním rozumíme chování, v jehož důsledku dochází k prokazatelnému nárůstu zdravotních, sociálních, výchovných a dalších rizik pro jedince nebo společnost. (Miovský, 2015). Pokud dochází k těmto situacím v chování u dětí a mládeže právě na našich školách ovlivňuje to spolupráci jak s učiteli, tak i s jejich spolužáky. To může být i důvod proč převážná část respondentů vyjádřila souhlas s tím, že tato situace si žádá zavedení sociálních pedagogů do škol, kdy možnost **ano, spíše ano** volilo celkem 101 respondentů, tj. 79 % z celkového počtu 128 tázaných pedagogů a jen celkem (27 odpovědí, tj. 21 %) respondentů se postavilo odmítavě. Další položka, která se věnovala překážkám zavedení a začlenění sociálního pedagoga do škol vyjadřovali respondenti míru souhlasu, s průměry a směrodatnými odchylkami. Průměr na stupnici položek byl 1-5, kde 1= respondenti zcela nesouhlasili a 5= respondenti zcela souhlasili. Největší obavy a překážky se zavedením sociálního pedagoga

do škol vidí respondenti u nedostatku financí pro jeho zaměstnání, dále je dle respondentů nevědomost o jeho rolích a funkcích (respondenti tedy předpokládají, že není dostatečná informovanost o této pozici a co tato funkce obnáší), následuje názor, že tato pozice není ukotvena v legislativě, a nakonec tato pozice není ve škole potřeba což může být pro budoucí sociální pedagogy jistým povzbuzením. Další dvě položky se týkaly školního poradenství. Za prvé, zda by měl být sociální pedagog podle respondentů součástí školního poradenství a za druhé, zda by dokonce mohl převzít některé pracovní kompetence metodika prevence a výchovného poradce. Odpovědi respondentů mě příjemně překvapily a můžeme tedy předpokládat, že sociální pedagog je podle respondentů odborník, který by mohl být oporou školního poradenství. Poslední dvě položky z dotazníku k dílčí otázce číslo 1 se zabývala tématem zavedení sociálního pedagoga přímo do školy, kde respondenti pracují a zda by ukotvení v zákoně o pedagogických pracovnících č.563/2004 Sb. urychlilo vytvoření této pozice do škol. 80 %, tj.102 respondentů souhlasí, aby sociální pedagog byl součástí školy, kde pracují. 83 %, tj.106 respondentů si myslí, že legislativní ukotvení by napomohlo vytvoření této pozice do škol. Tyto výsledky jsou stěžejní, protože nám ukazují, že sociální pedagog na našich školách chybí, a to právě díky nezařazení pozice sociálního pedagoga v zákoně o pedagogických pracovnících č.563/2004 Sb.

V dílčí otázce č. 2 která zní: Jaké výchovné problémy u žáků a studentů převažují v současné době na školách jsou 4 položky z dotazníku. Zjistila jsem, že respondenti musí řešit obtížné situace u svých žáků a studentů velmi často a nejčastěji je to vícekrát za týden, jednou až dvakrát měsíčně, dokonce denně, a to by mělo být varováním. Sociální pedagog by mohl pomáhat žákům, studentům tyto obtížné situace řešit a zvládat. Pro pedagogy, kteří jsou v dnešní době pracovně vytíženi je důležité mít kolem sebe odborníky, kteří by společně s nimi spolupracovali na řešení těchto problémů a podporovaly děti jak ve vzdělávání, tak i v osobním rozvoji. Takovými odborníky jsou sociální pedagogové. Dále jsem se ptala, jaké závažnější problémy museli ve své třídě řešit. Nejčastěji museli respondenti řešit poruchy chování (celkem 89 odpovědí, tj. 70 %). Poruchy chování jsou napříč literaturou definovány jako odchylka v oblasti socializace. Tento pojem popisuje jedince jako neschopného respektovat normy chování, a to jak na úrovni odpovídající jeho věku, tak na úrovni jeho rozumových schopností. V návaznosti na tyto skutečnosti jsou pak poruchy chování vymezeny jako opakující se, často i trvalý vzorec disociálního, agresivního a v neposlední řadě vzdorovitého chování, které porušuje sociální normy a očekávání odpovídající věku dítěte. Podle MKN-10 je rozděluje na poruchy chování ve vztahu k rodině, socializované

poruchy chování, nesocializované poruchy chování, poruchy opozičního vzdoru, smíšené poruchy chování a emocí. (Hutyrová a kol, 2019) Následuje rizikové chování, sociální znevýhodnění žáků, studentů a poruchy socializace. Další důvod, proč by měl odborník jako je sociální pedagog pracovat na našich školách je zvyšující se rizikové chování na školách. Z odpovědí našich respondentů je možné vyčíst, že tomu tak je i na školách na kterých působí. Za poslední rok museli respondenti řešit na prvním místě agresi, bohužel i šikana měla velké zastoupení mezi našimi žáky a studenty, což je velmi smutné zjištění. Pozadu nezůstalo ani záškoláctví, kyberšikana a závislostní chování, užívání všech návykových látek, krádeže a poruchy příjmu potravy. Žádné z rizikových chování nemuselo za poslední rok řešit 9 respondentů tj. 7 %. V mém dotazníku nebyly všechny druhy rizikového chování, ale i tak je výsledek zjištění více než alarmující. Socializace je velmi důležitá pro zdravý rozvoj osobnosti, a přesto jsem si díky mému výzkumu mohla potvrdit názor, že potíže se socializací má mnoho žáků a studentů. Celkem (105 odpovědí, tj. 82 %) respondentů potvrdilo potíže se socializací s vrstevníky na školách.

Dílčí výzkumná otázka 3 se zabývala jaké mají pedagogové znalosti o problematice vymezení profese sociálního pedagoga. Výzkum prokázal, že respondenti určité znalosti o sociálním pedagogovi mají, i když se s ním většina respondentů ve své praxi nesešla. Poradili si na výbornou s definicí sociálního pedagoga 76 %, tj. 97 respondentů odpovědělo zcela správně. 16 %, tj. 21 respondentů si spletlo definici sociálního pedagoga s metodikem prevence a 8 %, tj. 10 respondentů s definicí sociálního psychologa. Z odpovědí můžeme usoudit, že jim sociální pedagogika není až tak zcela neznámá.

Ve čtvrté dílčí otázce se věnujeme zjištění, jaký je pohled pedagogů na spolupráci mezi sociálním pedagogem, rodinou a školou. K této dílčí otázce bylo přiřazeno pět položek z mého dotazníku. Respondenti měli rozhodnout jaké povinnosti by mohl mít sociální pedagog v rámci spolupráce školy a rodiny. Největší přínos práce sociálního pedagoga viděli naši respondenti u podpory žáků s osobními problémy a zároveň to byla spolupráce s rodinami žáků. Sociální pedagog by mohl úzce spolupracovat s žáky a studenty, jelikož by mohl přirozeným způsobem získat jejich důvěru a projevit citlivost při řešení různých životních situací. Za důležité považovali naši respondenti poskytování poradenství žákům a též jejich emocionální podporu. Prevence šikany a prevence konfliktních situací také nezůstala bez povšimnutí. Jako poslední uvedli zlepšení komunikace mezi žáky a pedagogy, což já naopak vidím jako velmi důležité pro úspěšné budování vztahů mezi žáky a pedagogy. Pedagogové zde reagovali pozitivně na osobní spolupráci mezi sociálními pedagogy, školou,

pedagogy a rodinami a je vidět, že přemýšleli, jak by měla spolupráce vypadat. V rámci školy a rodiny by se měl sociální pedagog především starat o žáky a studenty ze sociálně znevýhodněného prostředí, kde je spolupráce mezi školou, rodinou a sociálním pedagogem zásadní. Sociální pedagog by se měl věnovat všem žákům, studentům s rizikovým chováním, obětím šikany a násilí. Bez povšimnutí nezůstala i pomoc žákům a studentům s poruchou příjmu potravy, která postihuje čím dál mladší věkovou hranici dívek i kluků a cesta k vyléčení, pokud k tomu vůbec dojde je velmi dlouhá a náročná, jak pro děti, tak rodiče. Další položka nám zjišťovala, zda by mohl sociální pedagog zastávat funkci mediátora mezi školou, rodinou, žáky a studenty. Na škále od 1 do 5 mohli respondenti vyjádřit svůj souhlas nebo nesouhlas. Většina respondentů, tak vyjádřila svůj naprostý souhlas s tím, že by sociální pedagog mohl na škole vykonávat funkci mediátora. Zda by spolupráce mezi žáky, studenty rodinou a školou mohla zamezit vzniku problémů, se setkala s kladnou odpovědí mých respondentů a to v 74 % což je 95 respondentů z celkového počtu 128 dotázaných. Poslední otázka se zaměřila na spolupráci respondentů a sociálních pedagogů. Za klíčové pro spolupráci se sociálním pedagogem respondenti označují aktivní komunikaci a sdílení informací. Pro úspěšnou spolupráci je nutné mít jasně definované role a odpovědnosti sociálního pedagoga. Jako důležité vidí respondenti též společné plánování podpory žáků, studentů a respektování se navzájem a překvapivě nejméně projevíli zájem o pravidelné setkávání.

U dílčích otázek 5 a 6 nám bylo potvrzeno již zjištěné okolnosti a to, že podíl pedagogů, kteří souhlasí se zavedením pozice sociálního pedagoga do školy se pohybuje mezi 71 % a 86,3 % a podíl všech pedagogů, kteří si myslí, že by ukotvení profese sociálního pedagoga v zákonu o pedagogických pracovnících urychlilo vytvoření této pozice do škol se pohybuje mezi 75,1 % a 88,9 %.

Posledním shrnutím jsou hypotézy, které byly stanoveny z 5 dílčího cíle. První hypotézou jsem zkoumala, zda pedagogové 2. stupně více souhlasí se zavedením pozice sociálního pedagoga do jejich školy než pedagogové 1. stupně. Výsledkem je, že nulová hypotéza nebyla zamítnuta. Ve výsledku to znamená, že nebyla prokázána závislost mezi mírou souhlasu pedagogů se zavedením pozice sociálního pedagoga do jejich školy na stupni základní školy, na které učí. Druhá hypotéza se týkala zjištění, zda učitelé, kteří se v praxi setkali se sociálním pedagogem více souhlasí se zavedením sociálního pedagoga do jejich školy než učitelé, kteří se ve své praxi se sociálním pedagogem neseťkali. Zde byla nulová hypotéza zamítnuta ve prospěch alternativní hypotézy. Byla prokázána závislost mezi mírou souhlasu

pedagogů se zavedením pozice do jejich školy na jejich zkušenosti se setkáním se sociálním pedagogem.

ZÁVĚR

Moje bakalářská práce se zabývala zavedením a využitím profese sociálního pedagoga na školách pohledem pedagogických pracovníků. Skládá se s teoretické a praktické části. V teoretické části jsem se zabývala sociální pedagogikou a její historií, vymezením profese sociálního pedagoga, jeho kompetencemi a osobností. Zmínila jsem přínos sociálních pedagogů do našich škol, jejich možnou náplň práce a chybějící legislativní ukotvení této profese. Byla popsána škola jako výchovná a socializační instituce, věnovala jsem pozornost školnímu poradenství a pedagogickým pracovníkům. Praktická část se zabývala samotným výzkumem, který byl kvantitativního charakteru. Realizaci jsem provedla dotazníkovým šetřením. Dotazník byl vlastní konstrukce v elektronické podobě, vytvořený v Googlu Forms a obsahoval 21 položek. Nejdříve jsem si stanovila výzkumný soubor, výzkumné cíle, otázky a byl proveden sběr dat. Výzkumným cílem bylo zjistit pohled pedagogů na zavedení a možnost využití profese sociálního pedagoga do škol. Výzkumný soubor tvořili pedagogové ZŠ a SŠ Jihomoravského kraje a získala jsem odpovědi od 128 respondentů. Potom proběhlo zpracování a analýza dat a následně závěrečné shrnutí dat. Součástí analýzy byly grafy a tabulky. V závěrečném shrnutí dat jsem odpovídala na dílčí výzkumné otázky, které naplňují výzkumné cíle.

Cílem mé bakalářské práce bylo ukázat na profesi sociálního pedagoga a jeho absenci na našich školách. Také jsem chtěla zjistit, jak se respondenti dívají na zavedení této pozice do škol a jeho přínos pro samotné pedagogy, žáky, studenty a jejich rodiny. Výzkum potvrdil, že pedagogičtí pracovníci uvítají zavedení pozice sociálního pedagoga do škol a také si myslí, že je správné, aby byla legislativně ukotvena v zákonu o pedagogických pracovnících. Sociální pedagog má být součástí školního poradenství a včasná intervence sociálního pedagoga na školách může sloužit jako prevence vzniku rizikového chování. Výzkum potvrdil, že rizikové chování, poruchy chování, sociální znevýhodnění žáků, studentů a poruchy socializace na školách se objevují velmi často. Na základě odpovědí našich respondentů jsem zjistila, že sociální pedagog je odborníkem, který má mít na škole své místo. Může pomáhat žákům a studentům ze sociálně znevýhodněného prostředí, být jim oporou ve složitých životních situacích, ale hlavně být tu pro ně jako člověk, kterému se mohou se vším svěřit a zároveň vědět, že je nikdy neodmítne vyslechnout a nezklame jejich důvěru. Sociální pedagog se může především podílet na zlepšení sociálního klimatu ve třídách a pomáhat žákům nebo studentům, kteří mají problémy se socializací s vrstevníky. Sociální pedagog tu má být též pro rodiče žáků a měl by se aktivně podílet na spolupráci

mezi rodinou a školou a zastávat funkci mediátora. Aby zavedení pozice sociálního pedagoga do škol byla úspěšná musí dojít ke vzájemné spolupráci mezi respondenty a sociálním pedagogem.

S výzkumem jsem spokojená už jen proto, že došlo k pozitivnímu zjištění mého hlavního výzkumného cíle a dílčích výzkumných otázek. Myslím si, že jsem svým výzkumem mohla dát podnět respondentům k tomu, aby se zamysleli nad profesí sociálního pedagoga a jeho budoucího využití na našich školách. Teď už jen zbývá, aby pozice sociálního pedagoga byla legislativně ukotvena v zákonu o pedagogických pracovnících č.563/2004 Sb. Moc bych si přála, aby se tak stalo co nejdříve.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- BAKOŠOVÁ, Zlatica. *Sociálna pedagogika jako životná pomoc*. 3., rozš. aktualiz. Vyd. Bratislava: Univerzita Komenského Bratislava, Filozofická fakulta, 2008. ISBN 978-80969944-0-3.
- GILLERNOVÁ, Ilona, Lenka KREJČOVÁ a kolektiv. *Sociální dovednosti ve škole*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-3472-9.
- HÁJEK, Bedřich a kol. *Jak vytvořit vzdělávací program pro školní družiny*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-233-1
- HARTL, Pavel, Helena HARTLOVÁ. *Psychologický slovník*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-303-X
- HUTYROVÁ, Miluše a kol. *Děti a problémy v chování*. Praha: Portál, 2019. ISBN 978-80-262-1523-3.
- CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-5326-3.
- JEDLIČKA, Richard. *Poruchy socializace u dětí a dospívajících: prevence životních selhání a krizové intervence*. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5447-5.
- JEDLIČKA, Richard, Jaroslav KOŤA a Jan SLAVÍK. *Pedagogická psychologie pro učitele*. Praha: Grada, 2018. ISBN 978-80-271-2164-9.
- KENDÍKOVÁ, Jitka. *Vademecum asistenta pedagoga*. Praha: Pasparta, 2016. ISBN 978-80-88163-12-1.
- KLEIN, V.- ROSINSKÝ, R. *Sociálna pedagogika pre pomáhajúce profesie*. Nitra: FSV aZ UKF, 2010. ISBN 978-80-8094-835-1.
- KNOTOVÁ, Dana. *Školní poradenství*. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-4502-2.
- KRAUS, Blahoslav. *Základy sociální pedagogiky*. Vyd. 2.- Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0643-9.
- KREJČOVÁ, Lenka. *Psychologické aspekty vzdělávání dospívajících*. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3474-3.
- MAREŠ, Jiří a kol. *Sociální opora u dětí a dospívajících III*. Hradec Králové: Nucleus, 2003. ISBN 80-86225-47-1.

MIOVSKÝ, Michal a kol. *Prevence rizikového chování ve školství*. 2. vyd. Praha: Klinika adiktologie, 2015. ISBN 978-80-7422-391-4

NIKLOVÁ, Miriam. *Sociálny pedagóg v školách a školských zariadeniach*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2020. ISBN 978-80-571-0304-2.

PAPEŽOVÁ, Hana. *Anorexie, bulimie a psychogenní přejídání, interdisciplinární a trans diagnostický pohled*. Praha: Mladá fronta a.s., 2018. ISBN 978-80-204-4904-7.

PROCHÁZKA, Miroslav. *Sociální pedagogika*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-3470-5.

PRUCHA, Jan, Eliška WALTEROÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-647-6.

VÍTKOVÁ, Marie. *Integrativní školní (speciální) pedagogika. Základy, teorie, praxe*. 2. vyd. Brno: MSD, Edice pedagogické literatury, 2004. ISBN 80-86633-22-5.

Internetové zdroje

Asociace sociálních pedagogů, 2023. *Sociální pedagogové v českých školách – výzkumná zpráva*. In: Soced.cz [online]. Dostupné z: [INFORMACE-SocEd-priloha-Socialn-Jan-Smida.pdf](#)

Asociace sociálních pedagogů, 2022. *Otevřený dopis ministru MŠMT k novele zákona o pedagogických pracovnících a k potřebnosti sociálního pedagoga v českém školství*. In: Ascop.cz [online]. 4.10.2022 [cit. 2022-10-04]. Dostupné z: [Otevřený-dopis-ministru-MŠMT-k-novele-zákona-563_2004.Sb_.pdf \(asocp.cz\)](#)

Asociace vzdělavatelů v sociální pedagogice, 2020. *Asociace vzdělavatelů v sociální pedagogice*. [online]. 10.8.2023. Dostupné z: [Náplň práce dle Asociace vzdělavatelů v sociální pedagogice »Asociace sociálních pedagogů, z. s. \(asocp.cz\)](#)

ČERNÝ, P., 2023. *Když si ubližují děti*. In: statistikaamy.cz [online]. [cit.2023-06-09]. Dostupné z: <https://www.statistikaamy.cz/>

Český statistický úřad, 2023. *Školství v Jihomoravském kraji ve školním roce 2022/2023*. In: czso.cz [online]. Dostupné z: [Školství v Jihomoravském kraji ve školním roce 2022/2023 | ČSÚ v Brně \(czso.cz\)](#)

MACH, J., 2024. *Nezvladatelní žáci? Poruch chování přibývá, učitelé se hroutí*. In: novinky.cz [online]. [cit.2024-01-19]. Dostupné z: [Nezvladatelní žáci? Poruch chování přibývá, učitelé se hroutí – Novinky](#)

Zákon

Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLU A ZKRATEK

apod.	a podobně
AVSP	Asociace vzdělavatelů v sociální pedagogice
č.	číslo
ČR	Česká republika
ČSI	Česká školní inspekce
DVO	dílčí výzkumné otázky
HA	alternativní hypotéza
HO	nulová hypotéza
kol.	kolektiv
MS	Microsoft
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
např.	například
odst.	odstavec
OSPOD	Orgán sociálně právní ochrany dětí
př.n.l.	před našim letopočtem
s.	strana
SD	Sémantický diferenciál
SŠ	Střední škola
tj.	to je
ZŠ	Základní škola
§	paragraf
%	procento

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1.....	42
Graf 2.....	43
Graf 3.....	44
Graf 4.....	45
Graf 5.....	46
Graf 6.....	48
Graf 7.....	49
Graf 8.....	50
Graf 9.....	51
Graf 10.....	52
Graf 11.....	53
Graf 12.....	54
Graf 13.....	55
Graf 14.....	56
Graf 15.....	57
Graf 16.....	58
Graf 17.....	59
Graf 18.....	61
Graf 19.....	62
Graf 20.....	63
Graf 21.....	64
Graf 22.....	67
Graf 23.....	69

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1- Průměry a směrodatné odchylky.....	47
Tabulka 2- Průměry a směrodatné odchylky.....	60
Tabulka 3- Interval spolehlivosti pro relativní četnost.....	65
Tabulka 4- Interval spolehlivosti pro relativní četnost.....	65
Tabulka 5- Kódování proměnných ordinálního typu.....	66
Tabulka 6- Mann-Whitneyho test: p-hodnota a popisné charakteristiky.....	66
Tabulka 7- Kontingenční tabulka.....	68
Tabulka 8- Mann- Whitneyho test: p-hodnota a popisné charakteristiky.....	68
Tabulka 9- Kontingenční tabulka.....	69

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Dotazník

Zavedení a využití profese sociálního pedagoga na školách pohledem pedagogů

Vážení pedagogové,

jmenuji se Marcela Paludová a jsem studentkou 3. ročníku Univerzity Tomáše Bati, oboru sociální pedagogika ve Zlíně. Chtěla bych Vás poprosit o vyplnění dotazníku k mojí bakalářské práci s názvem „**Zavedení a využití profese sociálního pedagoga na školách pohledem pedagogických pracovníků.**“ Data získaná z tohoto dotazníku budou použita v rámci výzkumu, který je součástí mé bakalářské práce. Dotazník je zcela anonymní. Vzhledem k tomu, že sociální pedagogika je velmi mladým oborem a někteří se s ní nikdy nesetkali, považuji za důležité Vám poskytnout její definici. **Sociální pedagogika** je disciplína pedagogiky zabývající se širokým okruhem problémů spjatých s výchovným působením na rizikové a sociálně znevýhodněné skupiny mládeže a dospělých. Děkuji za Váš čas.

Přihlaste se do Googlu, abyste mohli uložit dosavadní postup. Další informace

1. Pohlaví

- Muž
- Žena
- Jiné:

Na které škole pracujete?

- Základní stupeň I. stupeň
- Základní stupeň II. stupeň
- Nižší gymnázium
- Střední škola

3. Vaše pracovní pozice na škole

- Vedení školy
- Učitel
- Výchovní poradce
- Speciální pedagog
- Asistent pedagoga
- Vychovatel/ka
- Sociální pedagog
- Metodik prevence

4. Vaše praxe

- 1-5 let
- 6-10 let
- Více než 10 let
- Více než 20 let

5. Setkal/a jste se již někdy ve své praxi se sociálním pedagogem?

- Ano
- Ne

6. Myslíte si, že u sociálního pedagoga je kladen velký důraz na vysokou úroveň socializace spojenou s porozuměním?

- Ano
- Spíše ano
- Ne
- Spíše ne

7. Jaká z možností definuje sociálního pedagoga? Vyber 1 odpověď

- Specializovaný odborník, který je vybaven teoreticky, prakticky a koncepčně pomáhá v sociálně výchovných situacích u dětí, mládeže i dospělých.
- Pedagogický pracovník, který zajišťuje metodickou, koordinační, informační a poradenskou činnost v problematice prevence rizikového chování.
- Odborník, který studuje podstatu a příčiny chování jedinců ve společenských situacích, jak na ně tyto situace působí a jak se v nich jedinec chová

8. Souhlasíte s tím, že sociální pedagogika zkoumá vztahy mezi sociálním prostředím a výchovou?

- Ano
- Spíše ano
- Ne
- Spíše ne

9. Myslíte si, že současná situace ve společnosti a nárůst rizikového chování u žáků/studentů si žádá zavedení sociálních pedagogů do škol?

- Ano
- Spíše ano
- Ne
- Spíše ne

10. S výskytem obtížných životních situací u žáků/studentů se ve své profesi setkávám:

- Denně
- Vícekrát za týden
- jednou až dvakrát měsíčně
- Jednou za půl roku
- Jednou za rok
- nevyskytují se

11. Jaké závažnější problémy jste musel/a za poslední rok ve vaší třídě, škole řešit? Jedna a více odpovědí

- Poruchy chování
- Rizikové chování
- Sociální znevýhodnění žáků
- Poruchy socializace
- Žádné

**12. Jaké rizikové chování jste musel/a za poslední rok ve Vaší třídě, škole řešit?
Možnost výběru jedné a více odpovědí.**

- Agrese
- Šikana
- Kyberšikana
- Záškoláctví
- Krádeže
- Poruchy příjmu potravy
- Závislostní chování, užívání všech návykových látek
- Žádné
- Žádné uvedené

13. Jaké obavy a překážky vidíte v souvislosti se začleněním sociálního pedagoga do pracovního procesu na vaší škole? Na škále od 1 do 5 určete subjektivnost Vaší odpovědi. 1-nejméně, 5-nejvíce

13.1 Nedostatek financí pro jeho zaměstnání

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

13.2 Nevědomost o jeho rolích a funkcích

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

13.3 Tato pozice není ve škole potřeba

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

13.4 Pracovní pozice není ukotvena v legislativě

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

14. Jaké pozitivní přínosy byste viděli ve spolupráci se sociálním pedagogem ve vaší škole? Na škále od 1 do 5 určete subjektivně důležitost Vaší odpovědi. 1-nejméně,5-nejvíce

14.1 Zlepšení sociálního klimatu ve třídě. 1-nejméně,5- nejvíce

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

14.2 Podpora žáků s osobními problémy. 1- nejméně, 5 nejvíce

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

14.3 Emocionální podpora žáků. 1-nejméně,5-nejvíce

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

14.4 Zlepšení komunikace mezi žáky a pedagogy.1-nejméně,5-nejvíce

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

14.5 Poskytování poradenství žákům.1-nejméně,5-nejvíce

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

14.6 Prevence šikany.1-nejméně,5-nejvíce

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

14.7 Prevence konfliktních situací.1-nejméně,5-nejvíce

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

14.8 Spolupráce s rodinami žáků. 1-nejméně,5-nejvíce

- 1   2   3   4   5
-

15. Myslíte si, že by měl být sociální pedagog součástí školního poradenství?

- Ano
- Spíše ano
- Ne
- Spíše ne

16. Myslíte si, že by mohl sociální pedagog převzít některé kompetence výchovného poradce nebo metodika prevence?

- Ano
- Spíše ano
- Ne
- Spíše ne

17. Myslíte si, že v současné době vzrůstá počet žáků/studentů, kteří mají ve škole problém se socializací s vrstevníky?

- Ano
- Spíše ano
- Ne
- Spíše ne

18. Jakým cílovým skupinám by se měl podle Vás sociální pedagog věnovat?
Možnost jedné a více odpovědí

- Ze sociálně znevýhodněného prostředí
- S rizikovým chováním
- S poruchou příjmu potravy
- Obětmi šikany
- Obětmi násilí
- S problémem se socializací
- Všem žákům a studentům

19. Mohl by podle Vás sociální pedagog zastávat funkci mediátora mezi školou, rodinou, žáky a studenty? Určete na škále 1-5, kdy je 1-nejméně, 5-nejvíce

- 1   2   3   4   5
-

20. Myslíte si, že propojení spolupráce mezi školou, rodinou, žákem/studentem a sociálním pedagogem, by mohl zamezit vzniku výchovných problémů?

- Ano
- Spíše ano
- Ne
- Spíše ne

21. Co považujete za klíčové pro spolupráci mezi Vámi pedagogy a sociálním pedagogem? Možnost vybrat jednu nebo více odpovědí

- Aktivní komunikace a sdílení informací
- Pravidelná setkávání
- Společné plánování podpory žáků/studentů
- Jasně definované role a odpovědnosti sociálního pedagoga
- Porozumění a respektování se navzájem

22. Souhlasíte se zavedením pozice do vaší školy?

- Ano
- Spíše ano
- Ne
- Spíše ne

23. Myslíte si, že by legislativní ukotvení profese sociálního pedagoga v zákoně o pedagogických pracovnících urychlilo vytvoření této pozice do škol?

- Ano
- Spíše ano
- Ne
- Spíše ne

Děkuji Vám, za vyplnění dotazníku.

Odeslat

Vymazat formulář

Nikdy přes Formuláře Google neposílejte hesla.

Obsah není vytvořen ani schválen Googlem. [Nahlásit zneužití](#) - [Smluvní podmínky služby](#) - [Zásady ochrany soukromí](#)

Google Formuláře

